

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Andolsun Asr'a.

Şüphesiz bütün insanlar zarardadır.

*Ancak iman edip salih amel işleyenler, birbirle-
rine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna.*

Asr Suresi

Irak Mukaddes Mekânlar Genel Sekreterliđi العتبات المقدسة في العراق

İmam Ali Türbesi
Genel Sekreterliđi

İmam Hüseyin Türbesi
Genel Sekreterliđi

Kazimiyye Türbesi
Genel Sekreterliđi

Askeriyye Türbesi
Genel Sekreterliđi

Hız. Abbas Türbesi
Genel Sekreterliđi

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

İMAM HÜSEYİN'İN HAYATI

Yazar:

Dr. Mehdi Pişvayî

Çeviri:

Davut Duman

YAYINLARI: 01

Eserin Orijinal Adı:

Zindeganiy-i İmam Hüseyin Ez Medine Ta Kerbela

Yazar:

Dr. Mehdi Pişvayî

Çeviri:

Davut Duman

Kapak & Mizanpaj:

İkinci Baskı

Kasım 2012

ASR Görsel ve Sesli Basın Yayın Ltd. Şti.

Merkez Mah. Zeynebiye Cad No:4 Kat:2

Halkalı-İstanbul

Tel: (0212) 693 75 51

Fax: (0212) 495 23 69

www.asryayincilik.com

info@asryayincilik.com

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

İçindekiler

İMAM'IN HAYATINA KISA BİR BAKIŞ.....	9
ALİ OĞLU HÜSEYİN'İN YAŞAMINDAN KESİTLER	9
ALİ OĞLU HÜSEYİN'İN MÜCADELELERİ: İMAM OLMADAN ÖNCEKİ DÖNEM	10
NAKİSİN VE KASITİN İLE SAVAŞ CEPHELERİNDE	10
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) İMAMET DÖNEMİNDE SİYASAL VE TOPLUMSAL DURUM	11
MUÂVİYE DÖNEMİNDE AYAKLANMA ENGELLERİ	14
1-İMAM HASAN'IN (A.S) MUÂVİYE İLE YAPTIĞI BARIŞ ANLAŞMASI ..	14
2-MUÂVİYE'NİN DİNİ JESTİ	16
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) MUÂVİYE YÖNETİMİNE KARŞI MÜCADELELERİ	18
1-TEPKİLERİNİ DİLE GETİRDİĞİ KONUŞMALAR VE MEKTUPLAR ..	18
YEZİT'İN VELİAHTLIĞINA MUHALEFET.....	19
MUÂVİYE'NİN İMAM HÜSEYİN'E (A.S) KARŞI ENDİŞESİ	20
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) MUÂVİYE'YE TARİHİ CEVABI	21
2- BÜYÜK HAC KONGRESİNDE AÇIKLAYICI VE EZİCİ KONUŞMASI	24
3- DEVLET MALLARINI ZAPTETMEK.....	29
AŞÛRA KIYAMININ ÖZÜ VE ETKENLERİ.....	29
İMAM HÜSEYİN (A.S) HAREKETİNİ MEYDANA GETİREN ETKENLER	31
1-YEZİT'E BİAT ETMEYE MUHALEFET	31
2-KUFELİLERİN İMAM HÜSEYİN'İ DAVETİ	33
3-İYİLİĞİ EMREDİP KÖTÜLÜKTEN ALIKOYMA ETKENİ	35

ÜÇ ETKENDEN HER BİRİNİN DEĞERİ.....	36
1- İMAMIN (A.S) İTİKADİ VE SİYASİ VASİYETNAMESİ.....	38
2- AFFEDİLMEZ SESSİZLİK.....	39
3-SÜNNETLERİN ORTADAN ALDIRILARAK BİDATLARIN YAYGINLAŞTIRILMASI	40
4-ARTIK HAKKA AMEL EDİLMİYOR	41
BİLİNÇLİ KIYAM	42
İKTİDAR MERKEZİNDE EMEVİ PARTİSİNİN NÜFUZU	43
MUÂVİYE'NİN İSLAM DIŞI DAVRANIŞLARI	45
İSLAM TOPLUMUNUN NEFRET EDİLEN YÜZÜ "YEZİT"	46
YEZİD'İN HİRİSTİYANLIK EĞİLİMİ.....	50
KERBELA KIYAMININ MESAJCILARI	53
MUÂVİYE SALTANATI DÖNEMİ.....	55
ZEHİRLİ PROPAGANDALAR	56
ESİRLERİN YOLCULUĞUNUN ÖNEMİ.....	59
1- HİRRE FACİASINDA İMAMET AİLESİNİN DOKUNULMAZLIĞI	60
2-ABDÜLMELİK B. MERVAN'IN HACCAC'A TALİMATI	62
EMEVİLERİN FİKİRSEL DAYANAĞININ EZİLİŞİ	63
CEBRİLİĞE YÖNELTME	64
UYUŞTURUCU EDEBİYATTAN FAYDALANMA	67
HZ. ZEYNEB (A.S) ZİYADOĞLU SARAYINDA	67
ZEYNEB'İN (A.S) KUFİ'DE YAPTIĞI KONUŞMA	71
HZ. ZEYNEB (A.S) YEZİT SARAYINDA	75
HZ. ZEYNEB'İN (A.S) ÖFKESİ	76
DÖRDÜNCÜ İMAMIN AYDINLATICI MÜCADELELERİ	80
İMAM ZEYNELÂBİDİN' İN (A.S) ZİYAD OĞLU İLE KONUŞMASI	83

İMAM ZEYNELÂBİDİN'İN (A.S) ŞAM KONUŞMASI	84
AŞÛRA KIYAMININ SONUÇLARI	90
1-HÂKİM YÖNETİMİ REZİL ETMESİ	90
2-ŞAHADET SÛNNETİNİN YENİDEN CANLANDIRILMASI.....	94
3- İSLAM ÜMMETİNDE MEYDANA GELEN AYAKLANMALAR	97
A- TEVVABÎN AYAKLANMASI	98
TEVVABÎN'İN GEREKÇESİ	100
TEVVABÎN'İN GÜÇLERİ	101
TEVVABÎN HAREKÂTI	102
B- MUHTAR HAREKÂTI	103
ABDULLAH B. ZÜBEYR'İN İRAK'TA BAŞARISIZ OLUŞUNUN SIRRI	104
EMEVİ OĞULLARININ ÇÖKÜŞÜ	106

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

İMAM'IN HAYATINA KISA BİR BAKIŞ

Üçüncü mâsum imam, Hicretin dördüncü yılında, 3 (veya 4) Şaban'da, Medine'de dünyaya gözlerini açtı. O, İmam Ali (a.s) ile İslam Peygamberinin kızı Fatıma'nın (s.a) evliliğinin ikinci kutlu meyvesiydi.

Ali oğlu Hüseyin (a.s) ömrü boyunca gösterdiği yiğitlik, özgürlük, zulüm ve haksızlığa karşı direnişi ile ün kazanmıştır.

ALİ OĞLU HÜSEYİN'İN YAŞAMINDAN KESİTLER

Ali oğlu Hüseyin (a.s) çocukluğunun ilk altı yılını dedesi Resul-i Ekrem'le geçirmiş, onun vefatından sonra otuz yıl babası Hz. Ali'nin (a.s) yanında yaşamış ve babasının halifelik döneminde önemli olaylara faal bir şekilde katılmıştır. Emirülmüminin'in (a.s) şahadetinden (H.40) sonra on yıl süreyle, değerli kardeşi İmam Hasan'ın (a.s) yanında siyasi ve içtimai sahnede yerini almıştır. İmam Hasan'ın (H.50) şehit edilmesinden sonra da gücünün doruğunda olan Ebu Süfyan oğlu Muâvi-ye ile on yıl boyunca defalarca çatışmış, onun ölümünden sonra ise oğlu Yezit yönetimine karşı ayaklanmış ve Hicri 61. yılının Muharrem ayında Kербela'da şehit edilmiştir.

İmam Hüseyin'in (a.s) yaşamının son bölümü yani imamet görevini üstlendiği dönem, yaşamının en önemli bölümü sayılmaktadır.

ALİ OĞLU HÜSEYİN'İN MÜCADELELERİ: İMAM OLMADAN ÖNCEKİ DÖNEM

Daha ilk gençlik yıllarında, İslam hükümetinin asıl çizgisinden saptırıldığını gören Ali oğlu Hüseyin, babasının siyasi tutumunu benimseyerek izliyordu. Nitekim Ömer'in halifelik döneminde bir gün camiye gitti. O sırada Ömer minberde idi. Bunu görünce minbere çıkarak Ömer'e "Babamın minberinden in, kendi babanın minberine çık!" dedi.

Ansızın gelen bu tepkiye şaşıran Ömer "Babamın minberi yoktu!" diyerek Hüseyin'i yanında oturttu. Minberden indikten sonra Hüseyin'i evine götürüp "Bunu sana kim öğretti?" diye sordu. Hüseyin: "Hiç kimse" dedi.⁽¹⁾

NAKİSİN VE KASİTİN İLE SAVAŞ CEPHELERİNDE

Ali oğlu Hüseyin (a.s), babası Emirülmüminin'in (a.s) hilafeti döneminde askeri ve siyasi alanda hep babasının yanında yer almıştır. Babasının döneminde vuku bulan her üç savaşa da aktif bir şekilde katılmıştır.⁽²⁾

Cemel savaşında Emirülmüminin'in (a.s) orduları-

(1)-İbni Hacer el-Askelani, el-İsabe, 1. Baskı Beyrut, 1328 H. K. C.1. S.333.

(2)-İbni Hacer, aynı kitap, S.333.

nın sol kanat komutanlığını üstlenmiş⁽³⁾ ve Sıffıyn savaşında; gerek Ali (a.s) taraftarlarını savaşa katılmaları için teşvik edici heyecanlı konuşmalarıyla, gerekse Kasıtın ile yaptığı savaşla önemli katkı sağlamıştır.⁽⁴⁾ Hakemiyet olayında da Ali (a.s) tarafından olayın tanıklarından biri olmuştur.⁽⁵⁾

Ali oğlu Hüseyin, babasının şahadetinden sonra zamanın imamet görevini üstlenen kardeşi İmam Hasan'ın (a.s) yanında yer alarak, kardeşinin Şam üzerine yürüyen ordusunda hazır bulunmuştu. Muâviye İmam Hasan'a (a.s) barış önerisinde bulunduğu İmam Hasan, onu ve Abdullah b. Cafer'i sesleyerek Muâviye'nin bu önerisini görüşmüştür.⁽⁶⁾ Nihayet savaş mütarekesi ve barış anlaşmasından sonra, kardeşiyle birlikte Medine'ye dönerek orada ikamet etmiştir.⁽⁷⁾

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) İMAMET DÖNEMİNDE SİYASAL VE TOPLUMSAL DURUM

"Sakiyfe"de başlayıp Osman döneminde yaygınlaşan İslam çizgisinden sapmalar, İmam Hüseyin (a.s) zamanında doruğa ulaşmıştı. İkinci ve üçüncü halife tarafından Şam valiliğine atanan ve yıllar boyu bu görevde kalarak durumunu sağlamlaştıran Muâviye,

(3)-Hafız b. Asakir, aynı kitap, S.164.

(4)-Nasr b. Mezahim, Vak'at-u Sıffıyn, 2. Baskı Kum, S.114, 249, 530.

(5)-Nasr b. Mezahim, Aynı kitap, S.507.

(6)-İbni Esir, el-Kamil fi't-Tarih, Beyrut, C.3, S.405.

(7)-İbni Hacer, aynı kitap, S.333.

bu dönemde Müslümanlar'ın halifesi olarak, tüm İslam ülkesi ve Müslümanlar'ın mukadderatını eline geçirmiş, İslam karşıtı Emevi partisini, İslam ümmetine musallat kılmış ve Ziyad b. Ebih, Amr b. As, Semüre b. Cündep gibi zalim yağmacıların yardımıyla istibdat saltanatını kurmuş ve İslam'ın çehresini tersyüz etmişti.

Muâviye, bir taraftan Müslümanlar üzerinde siyasi ve ekonomik baskı politikası uygulayarak, katledecek, topluca öldürerek, her tür işkence ve eziyete maruz bırakarak, açlık ve yoksulluğa mahkûm ederek her türlü tepki, ayaklanma ve karşı hareketleri bastırıyordu. Diğer taraftan da, ırkçı duyguları canlandırarak ve kabileler arasındaki kabileciliğine dayalı çekişmeleri körükleyerek, Müslümanları birbirinin canına düşürüyordu. Bu şekilde onları zayıf düşürerek, onlardan hükümetine yönelebilecek tehlikeleri bertaraf ediyordu. Bütün bunların yanı sıra; hadisler uydurarak ve Kur'ân ayetlerini kişisel çıkarları doğrultusunda yorumlayarak ve yorumlatarak kamuoyunu yanıltıyor, hükümetine meşruiyet kazandırıyor.

İslam karşıtı bu politika; Cebriye ve Mürchie gibi inanç bakımından Muâviye'nin izlediği politikaya uygun düşen batıl fırkaların revaç bulmasıyla birlikte, toplumda telafisi mümkün olmayan, uğursuz ve ölümcül etkiler meydana getirmiş, aşâğılık ve acı bir sessizliği topluma hâkim kılmıştı.

Bu uğursuz politikanın etkisiyle, İslami toplumun şahsiyeti çirkinleştirilmiş ve değerler tersyüz edil-

mişti. Öyle ki; Müslümanlar, İslam'ın hiçbir zaman din adına hükmeden zalim bir yöneticiye itaat etmelerine izin vermediğini bildikleri halde korku, zaaf ve bilgisizliğin etkisiyle zalim yöneticileri destekliyorlardı. Bu politikanın etkisiyle Müslümanlar, Kur'ân mantığı ve İslam Peygamberinin (s.a.a) yüce öğretilerinin aksine birer korkak, işbirlikçi ve işin zahirini kurtarmaya çalışan fertler haline dönüşmüşlerdi.

Müslümanların yaşamına ait bu dönemin tarihi, yaygın hale gelmiş bu sapmaların, değişimlerin İslami toplumu kendi rengine büründürdüğünün tanıklarıyla doludur.

Müslümanların, Osman ve adamlarının izlediği politikaya karşı gösterdikleri tepki ile Muâviye'nin politikasına karşı takındıkları tavrı mukayese ettiğimizde, bu şeytani politikanın İslam toplumundaki uğursuz etkilerini açıkça müşahade etmekteyiz. Çünkü Müslümanlar, Osman'ın izlediği politikaya toplu bir ayaklanma ile tepki gösterdiler ki; bu ayaklanmaya dönemin; Medine, Mekke, Kufe, Basra ve Mısır gibi en büyük İslam şehirleri kasabaları, köyleri ile birlikte katıldılar. Ama Muâviye döneminde Müslümanlara uygulanan zulüm çok daha fazla olmasına, öldürme ve tehdit oranlarının çok daha artmış olmasına, Müslümanların haklarından ve milli servetlerinden mahrum bırakılmaları daha açık hale gelmesine rağmen, Muâviye'nin İslam zıttı davranışlarına karşı toplu ayaklanma göze çarpmıyordu. Ak-

sine insanlar körü körüne Muâviye'ye itaat ediyor, önünde eğiliyorlardı.

Evet, zaman zaman "Hucr b. Adiy" ve "Amr b. Hamık el-Hüzai" gibi kişilerin gösterdikleri bireysel tepkiler, toplumun Muâviye zulmü altında çırpındığını gösteriyordu. Ancak bu dağınık bireysel tepkiler gereken sonuca ulaşamıyor ve genel bir hareket haline dönüşemiyordu. Çıkardığı alev hemencecik sönmüveriyordu. Çünkü zamanın yönetimi hareketin başlarını hemen katlediyor ve inkılâp henüz nütfede iken boğuluyor, toplumu harekete geçiremiyordu.⁽⁸⁾

MUÂVİYE DÖNEMİNDE AYAKLANMA ENGELLERİ

Muâviye'nin tasallut döneminde, İslam toplumuna egemen olan bu üzücü ve patlamaya hazır durum karşısında, silahlı bir hareket ve ayaklanmanın mümkün olmadığı ve bir yarar da sağlamayacağı birçok mütalaa ile saptanmıştır.

İmam Hüseyin'in (a.s) Muâviye döneminde ayaklanmasının en önemli iki engelini şu şekilde açıklayabiliriz:

1-İMAM HASAN'IN (A.S) MUÂVİYE İLE YAPTIĞI BARIŞ ANLAŞMASI

Eğer Ali oğlu Hüseyin (a.s) Muâviye'ye karşı kıyam etseydi, Muâviye, İmam Hasan ile yaptığı ve

(8)-Daha fazla bilgi için bkz. Erzyabi-yi İnkılab-ı Hüseyin, yazar M. Mehdi Şemseddin, Farsça'ya tercüme Mehdi Pişvai.

İmam Hüseyin'in (a.s) teyit ettiği barış anlaşmasını İmam Hüseyin'i suçlamak için kullanabilirdi. Çünkü bütün millet, İmam Hasan ve İmam Hüseyin'in, Muâviye sağ olduğu sürece sessiz kalıp hükümetine boyun eğeceklerini taahhüt ettiklerini biliyordu. Bu durumda, İmam Hüseyin Muâviye'ye karşı harekete geçseydi Muâviye, imamı bu davranışından dolayı fırsatçılık ve anlaşmaya uymamakla itham edebilirdi.

Elbette biliyoruz ki İmam Hüseyin (a.s), Muâviye ile yaptığı anlaşmayı, uyulması gereken bir anlaşma olarak görmüyordu. Çünkü bu anlaşma; özgürce, istekle ve serbestçe yapılmamıştı. Baskı altında, mecburen, konuşma ve görüşmenin yarar sağlama-yacağı bir ortamda yapılmıştı. Üstelik Muâviye'nin kendisi onu ihlal etmiş, saygınlığını ortadan kaldırmış ve ona uyma gereğini üzerinden atmıştı. Buna göre, böyle bir anlaşma aslında geçerli olsa bile İmam Hüseyin (a.s) ona bağlı kalma durumunda değildi. Anlaşmayı ayaklar altına alan Muâviye'nin kendisiydi, bunu ihlal etmek için hiçbir çabadan da geri kalmıyordu. Bütün bunlara rağmen; İmam Hüseyin'in (a.s) muhtemel kıyamına karşı Muâviye bu barış anlaşmasını bir propaganda aracı olarak pekâlâ kullanabilirdi.

Diğer taraftan İmam Hüseyin'in (a.s) muhtemel kıyamına karşı toplumun nasıl bir tepki vereceğine bakmak gerekir.

Kuşku yok ki İmam Hüseyin (a.s) zamanının toplumu, onun başlatacağı bir ayaklanma hareketine

katılmaya hazır değildi. Cihat kılıcını sağlığı yeğleyerek kınına sokmuşlardı. Haliyle böyle bir toplum, İmam Hüseyin'in (a.s) Muâviye ile yaptığı anlaşmaya uyması gerektiğini düşünüyordu.

Buna göre eğer İmam Hüseyin (a.s), Muâviye'ye karşı silahlı ayaklanmaya kalkışsaydı, Muâviye bunu, tarafların anlaşmasına uygun olmayan, gerekçesiz bir ayaklanma olarak telakki ederdi ve (açıkladığımız gibi) o günün toplumu herhangi bir kıyam ve inkılâba katılmaya hazır olmadığı için Muâviye'nin böyle bir mantığını haliyle teyit edecekti.

2-MUÂVİYE'NİN DİNİ JESTİ

İmam Hüseyin'in (a.s) Yezit'e karşı kıyamının gönüllerde ölümsüzleşerek yer etmesi, onun coşkulu ve heyecan verici niteliğindendir. Nitekim üzerinden uzun asırlar geçmiş olmasına rağmen hala insanlarımız Kerbela kahramanlarını kendine bir örnek ve olgu olarak almakta onların kahramanlık ve fedakârlıklarından ilham almaktadırlar. Ama İmam Hüseyin (a.s), eğer Muâviye zamanında kıyam etseydi kıyamı, büyük ihtimalle bu kadar coşkulu olmayacak ve kahramanlık olgusu oluşturmayacaktı. Bunun sırrını Muâviye'nin şeytanlığında sorunları çözmede izlediği kendine has yöntemlerde aramak gerekir.

Muâviye'nin fiilen İslamı tahrif ettiği, Emevi saltanatını İslamın gösterişsiz sade hilafetinin yerine geçirdiği ve İslami toplumu gayri İslami bir kimliğe büründürdüğü inkâr edilemez bir gerçektir. Bununla

birlikte o, Müslümanları din ve İslami hilafet adına yönettiğinin çok iyi farkında olduğu için, halkın nazârında -adına hükmettiği- dine karşı olduğu izlenimini verecek davranışlardan kaçınması veya öyle gözükmesi gerektiğinin bilincindeydi. Hatta sürekli olarak, yaptıklarına, dini görünüm kazandırması böylece yaptıklarının taşıdığı makama uygun olması ve hiçbir şekilde meşru sayamayacağı, saydıramayacağı işleri gizlice yapması gerektiğini biliyor ve buna özen gösteriyordu.

Tarihi belgeler ve tanıklar, Muâviye'nin dinsiz bir kişi olduğunu, hiçbir şeye inanmadığını gösteriyor. Öyle ki, kişiliği herkesçe bilinen "Muğayre b. Şûbe" bile, bazı özel toplantılarında Muâviye'den duyduğu sözler karşısında üzüntüsünü gizlemiyor ve "Muâviye halkın en alçağıdır" diyordu. (Bu konuda ileriki sayfalarda daha geniş açıklamalar yapacağız.)

Fakat bütün bunlara rağmen Muâviye'nin bazı dini gösterişlere bürünmesi, gerçek kimliğinin halkın geneli tarafından anlaşılmasını zorlaştırmaktaydı.

Muâviye, oturduğu makama dini görünüm kazandırmak için her türlü ortamı pekiyi değerlendiriyordu. Bir taraftan Osman'ın intikamını almayı öne sürerken diğer taraftan hakemiyet olayından sonra İmam Hasan (a.s) ile yaptığı barış anlaşmasını ve halkın kendisine biat etmesini kullanarak kamuoyunda hilafete layık olduğunu göstermeye çalışıyordu.

Binaenaleyh eğer İmam Hüseyn (a.s) onun zamanında silahlı bir ayaklanmaya kalkışmış olsaydı, Muâviye, kamuoyunda bu kıyamın siyasi bir anlaşmazlık ve iktidarı ele geçirmeye yönelik bir kavga olduğunu, batıla karşı hakkın kıyamı olmadığını kolayca vurgulayabilirdi.

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) MUÂVİYE YÖNETİMİNE KARŞI MÜCADELELERİ

Ancak bu engellerin hiçbirisi, İmam Hüseyn'in (a.s), Muâviye'nin sayısız zulümleri ve bidatlarına karşı sessiz kalmasına sebep olmuyordu. O, hiç kimsenin itiraz etmeye cesaret edemediği o baskı döneminde imkânı ölçüsünde Muâviye zulümlerine karşı koyup, onunla mücadele etmekteydi. Burada İmam Hüseyn'in (a.s) Muâviye yönetimine karşı yürüttüğü mücadelesinin üç tanesini örnek olarak ele alıp inceleyeceğiz:

1-TEPKİLERİNİ DİLE GETİRDİĞİ KONUŞMALAR VE MEKTUPLAR

İmam Hüseyn'in (a.s) siyaset sahnesinde Muâviye ile karşı karşıya bulunduğu on yıllık İmamet döneminde, hazretin Muâviye'ye karşı sert tutumunu açıkça ortaya koyan karşılıklı pek çok yazışmalar olmuştur. İmam, Muâviye'nin her türlü cinayeti ve İslama aykırı her davranışı karşısında onu şiddetle kınıyor ve tepki gösteriyordu. Bunlardan en önemlisi Yezit'in veliahtlığa getirilmesi konusuydu.

YEZİT'İN VELİAHTLIĞINA MUHALEFET

Muâviye, oğlu Yezit'in veliahtlığını sağlamlaştırmasına dair geniş kapsamlı çalışmaları başlattıktan sonra, başta İmam Hüseyin (a.s) olmak üzere, şehrin ileri gelenlerinden biat almak için Medine'ye geldi. Medine'de önce **"Ali oğlu Hüseyin"** ve **"Abbas oğlu Abdullah"** ile görüşerek, sözleri arasında oğlu Yezit'in veliahtlığı konusunu açarak bu konuda onaylarını almaya çalıştı. Ali oğlu Hüseyin (a.s) kısa bir mukaddimeden sonra cevaben şöyle dedi:

"Sen kendine tanıdığın üstünlük ve faziletle sapıklığa düşmüş ifrat etmişsin, halkın mallarını sahiplenerek zulüm ve haksızlık etmişsin. Sen halkın malını sahiplerine geri vermeyerek cimrilik ettin, öyle özgürce alıp çırpıttın ki haddini aştın, hak sahiplerinin haklarını kendilerine vermediğin için şeytan seni kandırmada nasibine ulaştı.

Yezit'in İslam ümmetini yönetebileceğine dair dile getirdiğin liyakatini anladım. Sen Yezit'i; sanki yaşamı halk tarafında bilinmeyen bir kişi gibi tanıtmaya çalışıyorsun veya halkın bilmediği gaipden haber veriyor gibisin! Veya bu konuda sadece kendin bilgi elde edinmiş gibisin! Hayır, Yezit, kendini gerektiği gibi göstermiş ve içini dışa vurmuştur. Yezit'i olduğu gibi tanıt. Yezit köpek oynatan, güvercin oynatan, hevesine düşkün bir gençtir. Ömrü, sazla, barla, şehvetperestlikle geçmektedir. Yezit'i böyle tanıt, boşuna çabalamaktan vazgeç! Bu güne kadar bu ümmet-

ten yüklendiğin günahlar sana yeterdir. Allah'ına kavuştuğun zaman günah yükünün bundan daha da ağır olmasına yol açacak bir şey daha yapma. Batıl ve zalimce davranışlarını o kadar sürdürdün ve akıl-sızca o kadar zulüm işledin ki halkın sabrını taşırdın. Artık ölümle aranda bir göz açıp kapamaktan daha fazla bir zaman kalmamıştır. Bil ki yaptıkların Allah katından mahfuzdur, kıyamet günü onların hesabını vermelisin..."⁽⁹⁾

MUÂVİYE'NİN İMAM HÜSEYİN'E (a.s) KARŞI ENDİŞESİ

O günlerde Muâviye tarafından Medine hâkimi olan "**Mervan b. Hakem**" bir senesinde Muâviye'ye gönderdiği mektupta şöyle diyordu: "Amr b. Osman'ın bildirdiğine göre; Hicaz ve Irak'tan bazı tanınmış kişiler Ali oğlu Hüseyin'in yanına gelip gitmekte ve o (Amr) Hüseyin'in ayaklanmayacağından emin değildir..."

Mervan mektubuna şunu da ekledi: "Ben bu konuda araştırma yaptım Hüseyin şimdilik ayaklanma niyetinde değildir, ama gelecekte de böyle olacağından emin değilim. Bu hususta görüşünüzü bildiriniz."

Muâviye bu raporu aldıktan sonra, Mervan'a verdiği cevaptan başka, şu içerikte bir mektup da Ali

(9)-İbni Kuteybe Deynuri, el-İmamet ve's-Siyaset 3. Baskı Kahire, 1382 H.K. C.1, S.184.

oğlu Hüseyin'e yazdı:

"... Yaptığın bazı çalışmalar hakkında bana bilgiler ulaşmıştır ki eğer doğruysa bunlar sana yakışmaz. Allah'a andolsun ki, herkes yaptığı anlaşılmaya bağlı kalmalıdır. Eğer bu bilgiler doğru değilse böyle olmaya sen herkesten çok layıksın. Kendine dikkat et, taahhüt ve anlaşmana bağlı kal. Eğer bana muhalefet edersen muhalefet görürsün, eğer kötülük edersen kötülük görürsün, ümmet arasında ihtilaf yaratmaktan kaçın..."⁽¹⁰⁾

İMAM HÜSEYİN'İN (a.s) MUÂVİYE'YE TARİHİ CEVABI

İmam Hüseyin (a.s), Muâviye'ye cevabında şöyle yazdı:

"... Sonra, mektubun elime geçti, sana ulaşan haberlerin, sana göre bana yakışmadığını ve onların benim şanıma uygun olmadığını yazıyorsun! Söylemeliyim ki, sadece Allah insanları iyiliğe hidayet eder ve insana hayırlı ameller yapmayı nasip eder.

Benim hakkımda sana ulaşan sözler; yalancıların, bölücü gammadların, çapulcuların uydurduğu temelsiz sözlerden başka bir şey değildir. Bu dinsiz sapıklar yalan söylemişlerdir, ben ne sana karşı savaş hazırlığı içindeyim ne de sana karşı ayaklanmaya niyet etmişim. Ama sana karşı, senin zalimler güruhu ve

(10)-Muhammed b. Hasan Tusi, İhtiyar-ı Ma'rifetü'r-Rical Meşhed Üniversitesi Yayınları, S.48.

şeytanın kardeşleri olan dinsiz dostlarına karşı kıyam etmediğim için Allah'tan korkuyorum.

"Hucr b. Adiy" ve arkadaşlarının katili sen değil miydin? Namaz kılan Allah'a ibadet eden kimseleri, bidatları reva görmeyip onlarla mücadele edenleri, sadece iyiliğe emredip kötülükten alıkoyanları, sen öldürmedin mi? Sen onlara aman verip geçmiş olaylardan dolayı onlara eziyet etmeyeceğine dair yeminler edip söz verdiğin halde verdiğin aman ve ettiğin yeminlere uymayıp onları zalimce öldürdün. Bu davranışınla Allah'a karşı küstahlık ettin, ona verdiğin ahit ve sözü hafife aldın.

İbadetinin çokluğundan yüzü ve vücudu yıpranan abid bir Müslüman olan **"Amr b. Hamik"**ın katili sen değil misin? Ona aman tanıyıp söz verdiğin -ki bu sözü çöl şeytanlarına verseydin tepelerden aşağı inerlerdi- halde onu öldürdün.

Sen değil miydin ki? (Sümeyye oğlu) **"Ziyad"**ı kardeş kabul ettin, Ebu Süfyan'ın oğludur dedin. Oysa Peygamber: "Çocuk babasına aittir, zina yapan ise recm edilmelidir" buyurmaktadır.

Keşke iş bununla bitseydi, ama öyle olmadı. Sümeyye oğlunu kardeşin kabul ettikten sonra onu Müslümanlara musallat ettin ve o senden aldığı güçle Müslümanları öldürdü. Ellerini ayaklarını kesti, hurma ağaçlarının dallarına astırdı. Ey Muâviye sen bu dünyayı Müslümanlara öyle daralttın ki sanki ne sen bu ümmettensin ne de bu ümmet sendendir!

Sen "**Hazremi**"nin katili değil misin ki, suçu, Ziyad'ın sana bildirdiği "**O, Ali'nin dinini izlemektedir**" sözü idi. Hâlbuki Ali'nin dini amcasının oğlu Peygamberin (s.a.a) dininin aynısıdır. Ve bu din adına iktidarı elinde bulunduruyor, hükümet koltuğunda oturuyorsun! Ve eğer bu din olmasaydı sen ve babaların hala cahiliyet devrinde yaşıyor olacaktınız. En büyük şerefınız, biri yazın ve biri kışın olmak üzere Yemen ve Şam'a iki kere yolculuk yapmaktı. Ama Allah biz Ehlibeyt ailesinin liderliği ışığında sizi bu alçak yaşantıdan kurtarmıştır.

Ey Muâviye! Söylediklerinden biri de bu ümmet arasında ihtilaf icat etmememe dairdir. Ben senin bu ümmeti içine sürüklediğin fitneden daha büyük ve daha önemli bir fitne bilmiyorum. Bir diğer sözün de kendime, dinime ve Muhammed (s.a.a) ümmetine dikkat etmemdir. Ben (görevimi düşünüp, dinime ve Muhammed (s.a.a) ümmetine baktığım zaman) seninle savaşmaktan daha önemli bir vazife göremiyorum. (Kuşkusuz ki) Bu savaş Allah yolunda cihat olacaktır. Ve eğer (bazı özürlerden dolayı) sana karşı gelmekten çekiniyorsam Allah'tan beni bağışlamasını diliyorum. Allah'tan beni kendi rızasına ve sevinçine mucip olacak şeylere, irşat ve hidayet etmesini istiyorum.

Ey Muâviye! Eğer sana kötülük edersem bana kötülük edeceğini, eğer sana düşmanlık edersem bana düşmanlık edeceğini söylüyorsun. Söylemeliyim ki bu dünyada iyiler ve salih kişiler her zaman

kötülerin düşmanlığına maruz kalmışlardır. Ben senin düşmanlığının bana zarar vermeyeceğini, kötü düşüncelerinin herkesten çok kendine yöneleceğini ve yaptıklarına son vereceğini ümit ediyorum. Bu durumda elinden geldiği kadar düşmanlık et!

Ey Muâviye! Allah'tan kork ve bil ki büyük küçük bütün günahların ilahi dosyada kayda geçmiştir. Şunu da bil ki: Allah senin, sırf kuşku üzerine insanları öldürmeni, sadece bir itham ile insanları yakalatıp eziyet etmeni, köpek oynatan içkici (alkolik) bir çocuğu iktidara getirmeni hiçbir şekilde unutmayacaktır.

Sen bu yaptığınla kendini helak ettin, dinini (dindarlığını) boşa harcadın, milletin hakkını çiğnedin. Vesselam."⁽¹¹⁾

2- BÜYÜK HAC KONGRESİNDE AÇIKLAYICI VE EZİCİ KONUŞMASI

Hükümetin Ali taraftarlarına (Şiilere) uyguladığı baskı ve zulmün dorukta olduğu Muâviye'nin ölümünden bir (veya iki) yıl önce, İmam Hüseyin (a.s) hacc ziyaretiyle müşerref oldu. "**Abdullah b. Abbas**" ve "**Abdullah b. Cafer**" yanında olduğu bir sırada, o günkü İslam toplumunda temiz ve dürüst-

(11)-İbni Kutebye Deynuri, aynı kitap C.1, S.180, Az bir kelime farkı ile Bihar'ül-Envar, C.44, S.212 - İhticac-ı Tabersi, C.2, S.161 - İhtiyar-i Mârifetü'l-Rical, S.48.

Biz el-İmamet ve's-Siyaset kitabında yer alan mektubun metnini tercüme ettik.

lükleriyle ün yapmış "**Sahabe**" ve "**Tabiin**"'in ve tüm Haşim oğullarının "**Mina**"da bulunan çadırında toplanmalarını istedi. Tabiinden yaklaşık yedi yüz kişi ve iki yüz sahabe İmamın çadırında toplandı. İmam bunların arasında ayağa kalkarak şu konuşmayı yaptı:

"Bu zalim ve zorba adamın bize, Şiilerimize neler yaptığını görüyorsunuz. Burada size bazı şeyler aktaracağım ki; eğer doğruysa tasdik edin eğer yalansa tekzip edin. Sözlerimi dinleyip yazın. Şehirlerinize kabileleriniz arasına döndüğünüz zaman güvendiğiniz kişilere aktarın, onları bizim imametimize davet edin. Çünkü bu konunun (Ehlibeytin önderliğinin) unutulmasından, hakkın mağlup olup yok edilmesinden korkuyorum."

İmam sözlerinin bu bölümünde babası Emirül-müminin ve İmamet ailesinin parlak geçmişinden ve faziletlerinden bahsederek, Muâviye'nin İslam dışı davranışları, işlediği cinayetler ve koyduğu bidatleri sıraladı.⁽¹²⁾ Böylece; uğursuz Muâviye hükümetine karşı büyük bir propaganda hareketini başlatarak kıyam için hazırlığa başladı.

Hicri dördüncü (Miladi 10-11.) asrın büyük bilginlerinden Hasan b. Ali Şu'be "**Tuhetu'l-Ukul**" kitabında, İmam Hüseyin'e (a.s) istinaden yeri ve tarihi belli olmayan bir hutbe kaydetmiştir ki bazı karinelerden bunun İmam Hüseyin'in (a.s) Mina'da

(12)-Kitab-ı Süleym b. Kays el-Kufi, S.206 - İhticac-ı Tabersi S.161 - el-Ğadir, Allame Abdülhüseyin Emini C.1, S.198.

okuduğu hutbe olduğu anlaşılmaktadır. Konuya ilgisi dolayısıyla bu hutbenin bazı bölümlerinin tercümesini aktarıyoruz:

"... Ey muktedir kişiler! Sizler, ilim, iyilik ve hayırseverlikle ün yapmışsınız, Allah'ın dini ışığında, halkın gönlünde ululuk ve heybet kazanmışsınız. Büyüğünüz sayılıyor ve zayıfınız saygın tutuluyor, eşit derecede bulunup da üzerlerine nimet hakkınız bulunmayanlar sizi kendilerinden önde tutmaktalar. Ben, (imanınız ve geçmişinizle) Allah'a minnet koyan sizlere Allah tarafından bir azap gönderilmesinden korkarım. Çünkü sizler diğerlerinin sahip olmadığı büyük bir makama erişmişsiniz, diğerlerinden daha üstün kılınmışsınız. İyilere ve dürüstlere saygı duymuyorsunuz. Oysaki sizler; halk arasında Allah için saygı görmektesiniz.

Siz, gözlerinizle ilahi ahdlarin bozulduğunu, ilahi kanunlara karşı gelindiğini görüyor ama hiçbir korkuya, kaygıya kapılmıyorsunuz. Babanıza karşı verilen sözün, ahdin ihlal edilmesinden kaygı duyarken Resulullah'ın ahdinin bozulmasını, rezil edilip değersiz kılınmasını hiç mi hiç önemsemiyorsunuz. İslam ülkesinde körler, dilsizler, felçler sahipsiz, korumasız kalmışlar; kendilerine acınılmıyor, buna karşı sizler halk arasındaki bu mevkiinize, makamınıza rağmen hiçbir şey yapmıyorsunuz. Bu uğurda vazifesini yerine getirmeye çalışan kimseye de yardım edip işbirliği yapmıyorsunuz. Zalimlerle işbirliği yaparak, uyum ve müsamaha göstererek kendi rahatınıza özen

gösteriyorsunuz. Allah kötülükleri önlemeyi ve halkı onlardan alıkoymayı emrettiği halde siz onun farkında değilsiniz. Siz ümmet âlimlerinin musibeti herkesten daha çoktur. Çünkü din âlimlerinin mevki ve konumları saldırıya maruz kalmıştır. Keşke bunu bileydiniz.

İşlerin yönetimi, Allah'ın ahkâmını en iyi bilen O'nun helal ve haramına sadık olan kimselerin elinde olmalıdır. Sizler bu makamda idiniz ama elinizden aldılar. Bu makam elinizden alındığında ise hakkın çevresinden ayrılıp dağıldınız.

Açık bir delil bulunduğu halde Peygamber sünnetinde anlaşmazlığa düştünüz. Eğer Allah yolunda sıkıntılara göğüs gerip, eziyet ve baskılara karşı sabır gösterseydiniz, işlerin yönetimi elinizde kalır, işler kontrolünüz altında idare edilirdi. Ama siz zalimleri mukadderatınıza musallat kıldınız, Allah'ın işlerini onlara teslim ettiniz ki, helalı haramı birbirine katıp şehvet ve hevesleri içinde yüzünler. Onları bu makama; sizin ölümden kaçarak bir kaç günlük dünya hayatına gönül vermeniz getirmiştir.

Sizler, bu şekilde vazifenizi ifa etmemekle güçsüzleri onların elinin altına verdiniz ki; bir grubunu aşağılayıp köleleri yapsınlar, diğer bir grubu da yenik bir yaşam için zavallılaştırsınlar ve şirret kimseleri izleyip Allah'ın huzurunda küstahlık ederek hükümet yönetiminde istek ve hevesleri doğrultusunda davranıp şehvetperestlik ve rüsvahığa kapılsınlar.

Her bir şehirde (uğursuz amaçlarının propaganda-sını yapmak için satılmış) konuşmacılar çıkartıyorlar minbere, tüm İslam ülkesi onların kabzasındadır. Elleri her yerde açıktır, halk onların emrinde, onların kölesi durumundadır. Bu savunmasız insanlar kendilerine yapılan hiçbir zulmü savunamıyor. Bunların bazıları, her zayıfa baskı yapan inatçı zorbalardır. Bir kısmı da diriltlen ve öldüren Allah'a inanmayan hükümdarlardır.

Hayret ediyorum bu duruma! Neden hayret etmeyeyim ki yeryüzü bir zalim, hilekâr, uğursuz haraççının tasarrufuna geçmiş, müminlere acımasızca, insafsızca hükmetmektedir! Aramızdaki kavganın hakemi Allah'tır ve Allah aramızda kendi hükmüyle hakemlik edecektir.

Allah'ım! Bizim bu hareketimiz ne hükümet ve iktidarı ele geçirme yarışıdır, ne de dünya malı kazanmak içindir. Sadece senin dininin nişanelerini halka göstermek, İslam ülkesinde ıslahat uygulamak, zulme maruz kalmış kullarını zalimlerin pençesinden kurtarmak, senin vaciplerinin, ahkâmının uygulanması içindir.

Şimdi (siz ümmet büyükleri) eğer bana yardım etmezseniz zalimler, üzerinizdeki sultayı artırarak sürdürecek ve Peygamberinizin nurunu söndürmek için çalışacaklardır."⁽¹³⁾

(13)-Tuhefu'l-Ukul, S.237-239.

3-DEVLET MALLARINI ZAPTETMEK

O günlerde, bir miktar beytülmal taşıyan bir Yemen kervanı Medine üzerinden Şam'a gitmekteydi. Bunu haber alan İmam Hüseyin (a.s), bu mallara el koyarak Haşim oğulları ve diğer Müslümanlardan yoksullara dağıttı. Ve Muâviye'ye şu içerikte bir mektup yazdı: "Buradan geçmekte olan Yemen kervanı senin için bazı mallar, kumaşlar, esanslar taşımaktaydı ki, onları Şam hazinesine aktarıp, şimdiye kadar keselerini, ceplerini, karınlarını beytülmal ile dolduran akrabalarına paylaştırıp bağışlayasın. Ancak benim o mallara ihtiyacım vardı onlara el koydum. Vesselam."

Muâviye, İmam Hüseyin'in (a.s) bu davranışından dolayı çok rahatsız olup, kendisine sert bir mektup yazdı.⁽¹⁴⁾

Kuşkusuz ki İmam Hüseyin'in bu girişimi, Muâviye hükümetini gayri meşru tanıtmaya hususunda açık bir adımdı ve ona karşı aleni bir muhalefet sayılmaktaydı. O şartlarda İmam Hüseyin'den başka kimse böyle bir işe kalkışmaya cesaret edemezdi.

AŞÛRA KIYAMININ ÖZÜ VE ETKENLERİ

İmam Hüseyin'in (a.s) hareketine dair bazı sorular yöneltilmektedir ki; hazretlerinin kıyamının gerekçe-

(14)-Bakır Şerif el-Kureşî, Hayatü'l-İmam Hüseyin b. Ali, C.2, S.231.

lerinin açıklığa kavuşması bu soruların cevabına bağlıdır. Sorular şöyledir:

1-Acaba Yezit biat almak için İmam Hüseyin'e (a.s) baskı yapmasaydı yine de o, Yezid hükümetine karşı çıkacak mıydı?

2-Acaba Kufe halkı İmam Hüseyin'i (a.s) Irak'a davet etmeseydi bu kıyam yine de gerçekleşecek miydi?

3-Acaba İmam Hüseyin'in bu kıyam ve hareketi, bugünkü materyalistlerin dile getirdiği gibi plansız, bilinçsiz sosyal bir patlama ve devrimci bir tepki miydi? Yoksa bilinçli ve planlı bir inkılâp mıydı?

Bu soruların cevaplarının aydınlanması için öncelikle belirtmeliyiz ki; tek özlü doğal gelişmelerin aksine toplumsal gelişmeler, oluşumlar birkaç özlü de olabilirler. Örneğin, bir maden tek zaman diliminde hem altın özlüğü hem de bakır özlüğü taşıyamaz. Buna karşı toplumsal oluşumlar tek zaman diliminde birkaç boyut, özlük taşıyabilirler, meydana gelmelerinde birkaç etken etkili olabilir. Örneğin, bir hareket sadece bir tepki olabileceği gibi aynı zamanda saldırgan mahiyeti de taşıyabilir. Bir tepki mahiyeti, taşıdığı takdirde; bir akım karşısında olumsuz tepki olabileceği gibi bir başka akıma karşı olumlu tepki de olabilir.

İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamı/hareketi bu türden gelişmelerden, oluşumlardan idi. Bunların hepsi onun hareketinde mevcuttu. Onda çeşitli etkenlerin etkisi vardı. Şöyle ki:

İMAM HÜSEYİN (A.S) HAREKETİNİ MEYDANA GETİREN ETKENLER

Aşağıdaki üç etken İmam Hüseyin'in (a.s) hareketinin meydana gelmesinde etkili olmuştur.

1-İmam Hüseyin'den (a.s) Yezit'e biat etmesinin istenmesi ve bu konuda kendisine baskı yapılması,

2-Kufe halkının İmam Hüseyin'i (a.s) Irak'a davet etmesi.

3-Emr-i maruf (iyiliği emretmek) ve nehy-i münker (kötülükten alıkoymak) vazifesini ifa etmek istemesi ki; İmam Hüseyin (a.s) Medine'den çıktığı ilk günden itibaren bu sloganla hareket etti.

Şimdi bunları teker teker açıklamaya çalışacağız ki, bakalım İmam Hüseyin'in (a.s) hareketi bunlarla birlikte nasıl bir özlük kazanmıştır ve bu harekette bu etkenlerin hangisi daha çok etkili olmuştur?

1-YEZİT'E BİAT ETMEYE MUHALEFET

Zaman bakımından, İmam Hüseyin hareketinin başlangıç noktası olarak gözüken en önemli etken; Yezit hükümeti tarafından İmam Hüseyin'den Yezit'e biat etmesinin istenmesi ve hazretlerinin karşı çıkarak biat etmemesidir. Nitekim tarihçiler bu konuda şöyle yazıyorlar.⁽¹⁵⁾

Muâviye'nin ölümünden sonra Hicri 60 yılı Recep

(15)-el-İrşad, Şeyh Müfid, Kum, Mektebet-i Basiret Basımı S.200, Türkçe Tercümesi D.Duman, 1996, İstanbul Baskısı, S.236.

ayının ortasında Yezit, Medine valisi "**Velid b. Ūtbe b. Ebi Süfyan**"a mektup yazarak Ali oğlu Hüseyin'den kendisine biat almasını ve bu işi geciktirmemesini istedi. Yezit'in mektubunu alan Medine valisi, Ali oğlu Hüseyin'i (a.s) çağırarak konuyu kendisine açtı. Daha Muâviye hayatta iken Yezit'in veliaht oluşuna karşı çıkan İmam Hüseyin bu kez de Yezit'e biat etmeyi reddetti. Çünkü Yezit'e biat etmek sadece onun gibi bir alçağın halife oluşunu onaylamakla kalmayıp, aynı zamanda, Muâviye'nin kurduğu saltanat rejimi gibi büyük bir bidatı da onaylamak demekti.

Medine valisi, baskısını birkaç gün sürdürmesine rağmen Ali oğlu Hüseyin biat etmeyip direndi. Bu baskılar şiddetlenince İmam Hüseyin Recep ayının 28. günü aile efradı ve Haşim oğullarından bir grupla birlikte Mekke'ye doğru Medine'den ayrıldı ve Şaban ayının üçünde Mekke'ye girdi.

Diğer şehirler arasında Mekke'yi seçmesinin sebebi Mekke'nin emniyetli bir yer olmasıydı. Ayrıca hac mevsimi yaklaşmakta, İslam ülkesinin her yerinden Müslümanların bu şehirde toplanmaları, mesajını iletmek ve amacını Müslümanlara duyurmak için uygun bir fırsattı.

İmam Hüseyin'in (a.s) hareketi buraya kadar tepki hüviyetini taşımakta idi; yasal olmayan bir isteğe karşı olumsuz bir tepki. Çünkü Yezit hükümeti baskı yaparak biat etmesini istiyor o da reddediyordu. Ancak şu açıktır ki; Kufelilerin daveti kendisine ulaş-

madan önce Yezit hükümetinin baskılarına karşı koydu. Onların daveti olmasaydı da İmam Yezit'e biat etmeyecekti.

2-KUFELİLERİN İMAM HÜSEYİN'İ DAVETİ

Şaban ayının üçünde Mekke'ye giren İmam Hüseyin, (a.s) bu şehirde ikamet ederek rejimin İslam dışı hüviyetini ifşa etmeye koyuldu. İmam Hüseyin'in (a.s) Yezit hilafetine karşı çıktığı ve Mekke'de ikamet ettiğine dair haberler Irak'a ulaştı. Yaklaşık yirmi yıl önce Ali'nin kurduğu adalet hükümetini daha hafızalarından silmemiş ve onun yüce öğretilerinin etkisini henüz dahi şehirlerinde taşıyan Kufeliler, halen dahi yaşamakta olan Ali'nin eğitip büyüttüğü öksüzler, koruyup kolladığı dullar bir araya gelerek durum değerlendirmesi yaptılar ve Yezit'e itaat etmeme ve yönetimlerini üstlenmesi için Ali oğlu Hüseyin'i Kufe'ye davet etme yönünde karar aldılar.

Bu müzakereler sonucunda; "**Süleyman b. Süred**", "**Müseyyeb b. Necebe**", "**Rüfae b. Şeddad Beceli**" ve "**Habib b. Mezahir**" gibi Kufe Şiilerinin ileri gelenleri İmam Hüseyin'e (a.s) mektuplar yazarak, gelip yönetimlerini üstlenmesi için Irak'a davet ettiler. İlk mektup, Hicri 60. yılı Ramazan ayının onunda İmam Hüseyin'e (a.s) ulaştı.⁽¹⁶⁾ Kufe ileri

(16)-Şeyh Müfid el İrşad S.203-Türkçe Tercümesi S.239-Ebu Mihnef Lut b. Yahya b. Said b. Mihnef Azdi, Makteli'l-Huseyin S.16.

gelenleri böylece mektup yazmalarını sıklaştırdılar. Öyle ki tarihin sahifelerinde bazen bir günde altı yüz mektubun İmam Hüseyin'e ulaştığı kaydedilmiştir. Sonunda İmam Hüseyin'e (a.s) yazılan mektupların sayısı on iki bine ulaştı.⁽¹⁷⁾

İmam Hüseyin (a.s) bunca istek ve mektup seli karşısında Iraklıların davetini kabul etmeyi bir vazife addederek olumlu tepki gösterdi ve amcası oğlu **"Müslim b. Akil"**i, kendisini temsilen Irak'a gönderdi ki, durumu yerinde inceleyip kendisine rapor etsin, eğer Kufeliler yazdıklarına fiilen bağlı kalırlarsa imam da Irak'a gitsin.

Görüldüğü gibi İmam Hüseyin'in (a.s) Kufelilerin davetine karşı tutumu, olumlu bir tepki olup hazretlerinin girişiminin hüviyeti, bir çeşit işbirliği ve Iraklılara yardım sayılmaktadır. Bu söylediklerimize binaen; İmam Hüseyin, Yezit'e biat etmeyi reddetmesi bakımından Mekke'de başkaca bir görev üstlenmemişti, herhalükarda biat etmemişti. Ancak Kufelilerin daveti olaya yeni bir boyut kazandırmış ve İma- ma yeni bir görev icat etmişti. Sanki İmam Hüseyin- 'in (a.s) değerlendirmesi şöyleydi: Şimdi ki Kufeliler bunca ısrar ve arzu ile beni davet etmektedirler, Irak- 'a giderim eğer vaatlerine sadık kalırlarsa ne ala eğer öyle olmazsa tekrar Mekke'ye dönerim veya İslam ülkesinin başka bir yerine giderim.

Böylece, zamanlama açısından İmam Hüseyin'in

(17)-Seyyid İbni Tavs; el-Luhuf fi Katiyi't-Tufuf, S.15.

(a.s) Yezit'e biat etmeyişi, Kufelilerin daveti henüz ortada yokken söz konusuydu. Ve Kufelilerin ilk davet mektubu Mekke'de ikamet edişinden yaklaşık kırk gün sonra eline ulaşmıştır. Demek ki, İmamın Yezit'e biat etmeyişi Kufelilerin davetine dayandıramaz. Daha ilk başta Yezit'e biat etmeyi reddetti. Kufelilerin daveti daha sonraları eline ulaştı. Yani Kufe diye bir yer olmasaydı da, kendisini hiç kimse davet etmeseydi de, tüm dünyayı kendisine dar etselerdi de yine Yezit'e biat etmeyecekti.

3-İYİLİĞİ EMREDİP KÖTÜLÜKTEN ALIKOYMA ETKENİ

İmam Hüseyin (a.s) Medine'den çıktığı ilk günden itibaren emr-i mâruf ve nehy-i münker (iyiliği emredip kötülükten alı koyma) ilkesi ile hareket etti. Buna göre konu şudur; İmam Hüseyin'den (a.s) biat etmesi istenmiştir, o da biat etmediği için kıyam edecektir, diye bir durum söz konusu değildir. Hatta biat istemeselerdi bile o kıyam etmeyi gerekli görüyordu. Yine; Kufeliler davet ettiği için kıyam etmektedir şeklinde de değildir. Çünkü daha önce de belirttiğimiz gibi biat etmeyi reddedişinden yaklaşık bir buçuk ay kadar sonra Kufelilerin daveti başlamıştır. Bu açıdan İmam Hüseyin'in mantığı İslam dışı/karşıtı hükümete tepki ve saldırı mantığı idi. Onun mantığına göre; İslam dünyasını pislik, fesat ve kötülükler kapladığı ve zamanın hükümetinin bu fesat ve kötülüklerin kaynağı durumuna geldiği için şer'i sorumlulu-

luğu ve ilahi vazifesi gereğince kıyam etmesi gerekirdi.

* * *

Belirttiğimiz gibi bu üç etken, İmam Hüseyin'in (a.s) büyük hareketi ve kıyamında önemli rol oynamıştır. Her birisi İmam için başlı başına bir görev icat etmiştir. İmamın her birisine karşı tutumu farklıydı.

Birinci etken açısından İmam Hüseyin savunma durumundaydı. Zira ondan zorla biat isteniyor ve o bunu reddediyordu.

İkinci etken açısından İmam işbirliği ve yardımcı konumundaydı. Çünkü onu işbirliğine davet ettiler o da olumlu yanıt verdi.

Ama üçüncü etken açısından o, tepkici, saldırgan konumundaydı. Çünkü ondan biat etmesi istenmeseydi bile yine de hükümete saldırıp onu gayri İslami ilan edecekti.

ÜÇ ETKENDEN HER BİRİNİN DEĞERİ

Şimdi bakalım bu üç etkenden hangisi daha çok değer ve öneme sahiptir:

Kuşkusuz ki, Kufe halkının çağrısına icabet etme etkeni büyük değere, öneme sahiptir. Çünkü İmam, Yezit'e itaat etmeyi reddedip, lider olarak kendisini davet edenlere hazır olduğunu bildirdi. Eğer ortam ve şartlar müsait olsaydı, İslam hükümetini kurma girişiminde de bulunurdu. İmamın Yezit'e biat etme-

yi reddetmesinin de pek önemli değeri vardır. İmam, defalarca her ne pahasına olursa olsun, hiçbir baskı karşısında Yezit'e biat etmeyeceğini ilan etmiştir. Bu da İmanın (a.s) zorbalık ve baskıya karşı ne denli dirençli ve kararlı olduğunu göstermektedir. Ancak üçüncü etken yani "emr-i mâruf ve nehy-i münker" en büyük değere sahiptir. Çünkü burada imanın girişi, savunma ve tepki özelliği ne de işbirliği ve yardım çağrılarına icabet özelliği taşıyordu. Aksine saldırı, karşı koyma ve tepki özelliği taşımaktadır. Eğer asıl etken Kufe halkının daveti olsaydı; Kufe ortamının olumsuzluğa dönüştüğü haberini aldığı anda Irak'a doğru yolculuğundan vazgeçerdi. Ama görüyoruz ki; İmam Hüseyin, amcası oğlu Müslim'in şehit edildiği haberini aldıktan sonra en ateşli en heyecanlı ve en saldırgan konuşmalarını yapmıştır. Bundan da İmam Hüseyin'in (a.s) "emr-i maruf ve nehy-i münker" etkeni üzerinde ne kadar önemle durduğu ve kokuşmuş İslam dışı Yezit hükümetine ne kadar ateşle saldırdığı anlaşılmaktadır.

Buraya kadarki açıklamalarımızdan, konunun başında söz konusu ettiğimiz birinci ve ikinci sorunun yanıtı aydınlanmış bulunmaktadır. Yezit, biat etmesi için İmam Hüseyin'e (a.s) baskı yapmasaydı da İmam Yezit'e biat edilmesine karşı çıkardı. Yine öğrendik ki; eğer Kufelilerin daveti olmasaydı yine de kıyam gerçekleşecekti.

Şimdi üçüncü sorunun da cevabının aydınlanması için, İmam Hüseyin'in (a.s) "emr-i mâruf ve nehy-i

münker" konusuna ne kadar önem verdiğini gösteren birkaç belgeyi aşağıda dikkatinize sunuyoruz:

1- İMAMIN (A.S) İTİKADİ VE SİYASİ VASİYETNAMESİ

İmam Hüseyin (a.s), Medine'den ayrılmadan önce, kardeşi Muhammed Hanefiye'ye hitaben bir vasiyet-name yazdı. Bu vasiyetnamede hareket ve kıyamının sebebini; İslam ümmetinin işlerini ıslah etmek, emr-i mâruf ile nehy-i münker farızasını yerine getirmek ve dedesi Resulullah (s.a.a) ile babası Ali'nin (a.s) yolunu canlandırmak olarak belirtmiştir. İmam, (a.s) bu vasiyetnamede tevhid, nübüvvet ve miâda (Allah'ın birliği, peygamberler ve kıyamet gününe) dair inancını beyan ettikten sonra şöyle yazıyor:

"... Ben şahsi menfaatim için veya heveslerim için Medine'den ayrılmıyorum, fesat çıkarıp zulüm etmek için de ayrılmıyorum. Benim bu hareketten amacım, dedemin ümmetinin içinde bulunduğu fesatları ıslah etmektir. Emr-i mâruf ve nehy-i münkerdir. Dedem Resulullah ve babam Ali b. Ebu Talib'in yolunu izlemek istiyorum. Her kim bu yolda hakka saygı göstermek gayesiyle beni izlerse, ben kendi yolumda yürüyeceğim ta ki; Allah benimle bu millet arasında hakemlik edinceye kadar ki O, hakemlerin en iyisidir..."⁽¹⁸⁾

Görüldüğü gibi İmam Hüseyin (a.s), bu vasiyet-

(18)-Bihari'l-Envar Meclisi, c.44, s.329, h.1393.

namede hareketinin gerekçelerini dört şey olarak beyan etmektedir:

- 1- **Ümmetin işlerini ıslah etmek**
- 2- **Emr-i mâruf (iyiliği emretmek)**
- 3- **Nehy-i münker (kötülükten alıkoymak)**
- 4- **Dedesi Resulullah ve babası Ali'nin yolundan yürümek ve onların yolunu canlandırmak.**

2- AFFEDİLMEZ SESSİZLİK

İmam Hüseyin (a.s), Irak'a doğru yol alırken "**Beyza**" menzilinde "**Hürr**" ordusuna hitaben yaptığı konuşmada, hareketinin gerekçesini şöyle açıklıyor:

"Ey cemaat! Resulullah (s.a.a) buyuruyor ki: Her hangi bir Müslüman; Allah'ın haram kıldığını helal eden, Allah'ın ahdini bozan (Allah'a itaat etmeyen), Peygamberin kanununa ve sünnetine karşı çıkarak Allah'ın kulları arasında günah işleyip düşmanlık eden bir sultan (yönetici) ile karşılaşır da sözüyle ve davranışı ile böyle bir sultana karşı olduğunu belli etmezse, Allah, bu sessiz kimseyi o zalimin cezasına mahkûm eder.

Ey cemaat! Biliniz ki bunlar (Emevi oğulları) Allah'a itaat etmeyi terkedip şeytana uymayı kendilerine farz kılmışlardır. Fesadı yaygınlaştırmış, ilahi kanunları tatil etmişlerdir. Peygamberin Ehlibeytine ait olan hakka kendileri sahiplenmişlerdir. Ben, Müslü-

man toplumunu yönetmeye, dedemin dinini değiştiren bu fesatçı müfsitlere karşı ayaklanmaya harekete geçmeye herkesten daha layığım..."⁽¹⁹⁾

3-SÜNNETLERİN ORTADAN ALDIRILARAK BİDATLARIN YAYGINLAŞTIRILMASI

İmam Hüseyin (a.s), Mekke'de ikamet ettikten sonra "**Basra**" kabileleri reislerine mektuplar gönderdi. Bu mektuplarda; geçmiş halifeler döneminde gerçek İslam liderlerinin siyaset sahnesinden uzaklaştırıldığını ve bu gerçek liderlerin İslam ümmeti arasında anlaşmazlık ve ayrılık çıkmamasını ve yüce İslami çıkarları dikkate alarak bu duruma katlandıklarını vurgulayarak şöyle yazdı:

"...Şimdi bu mektupla birlikte elçimi size gönderiyorum. Sizi Allah'ın kitabına ve Peygamberin sünnetine davet ediyorum. Çünkü içinde bulunduğumuz şartlarda Peygamberin sünneti tamamen ortadan kaldırılmış, bidatlar canlandırılmıştır. Eğer beni dinlerseniz sizi doğru yola hidayet edeceğim Allah'ın selamı, rahmet ve bereketi üzerinize olsun!"⁽²⁰⁾

(19)-Ebu Mihnef, Makteli'l-Hüseyin, S.85-M.6 Carir Taberi, Tarihü'l-Ümem ve'l-Müluk, Beyrut Baskısı, C.6, S.229 - İbni Esir, el-Kamil fi't-Tarih, Beyrut Baskısı C.4, S.48 - M. Sadık Necmi Sühenan-i Hüseyin b. Ali ez Medine ta Kerbela, S.148 - Ahmed b. Yahya Belazeri, Ensabü'l-Eşraf C.3, S.171.

(20)-Taberi, aynı kitap S.200 - Ebu Mihnef aynı kitap, S.86 - Necmi, aynı kitap, S.54.

4-ARTIK HAKKA AMEL EDİLMİYOR

Ali oğlu Hüseyin (a.s), Irak yolunda **"Zî Hüsüm"** adındaki menzilde arkadaşlarına hitaben şöyle dedi:

"... İşte karşılaştıklarımızı görüyorsunuz. Gerçekten zamanımızda, durumlar tersyüz olmuştur. Açıkça kötülük yapılmakta, iyilikler ve faziletler toplumuzda yok edilmektedir. Faziletlerden ancak, su kabının dibinde kalan birkaç damlacıklar kadar kalmıştır. Halk, bayağı ve zilletli bir hayat sürdürmekte, yaşam sahnesi, otsuz ve taşlık bir otlak gibi çetin ve sorunlu bir hale dönüştürülmüştür.

Görmez misiniz ki artık hakka amel edilmiyor, hakka uyulmuyor, batıldan sakınılmıyor? Böyle bir durumda imanlı bir kişinin, Rabbine kavuşmayı arzulama hakkı vardır. Böyle pis ve zilletli bir ortamda; ölümü ancak saadet ve zalimlerle yaşamayı ancak eziyet ve eziklik olarak görüyorum.

Bu halk, dünyanın köleleridir. Din ise dillerinde bir oyuncaktır. Dini koruyup kullanmaları, müreffeh ve huzurlu bir yaşam temin etmeye yöneliktir. Ancak sınav konumuna geldiklerinde dindarların sayısı az olacaktır..."⁽²¹⁾

(21)-H. b. Ali b. Şu'be, Tuhefu'l-Ukul, S.245 - Ebu Mihnef, aynı kitap, S.86 - Taberi, aynı kitap, S.229 - Necmi, aynı kitap, S.180 - Bu hutbeyi; İbni Asakir Tarih-i Dimeşk S.214'de - Seyyid b. Tavus el-Luhuf S.33'de - Meclisi, Bihari'l-Envar, C.44 S.192'de az bir kelime farklılığı ile nakletmişlerdir. İbni Asakir ve Meclisi, İmamın bu hutbeyi Kerbela'da Ömer b. Sâd'ın ordusuna hitaben söylediğini yazmaktalar. Biz Hasan b. Ali b. Şu'be'nin rivayetini naklettik.

BİLİNÇLİ KIYAM

Bugünkü maddecilerin toplumsal ayaklanmalara dair yaptıkları yoruma göre; bir toplumun patlaması, güvenlik kapakları kapalı olan bir buhar kazanının patlaması gibidir. Bu durumda; insan istese de istemese de buhar basıncı nedeniyle patlama kendiliğinden meydana gelir. Buna göre toplumda baskılar, sınıfsal çelişkiler haddini aştığı zaman toplumun baskılara karşı dayanma gücü kalmıyor dolayısıyla toplumda doğal bir olay gibi patlama meydana geliyor. Başka bir deyişle, küçük ölçekle mukayese ettiğimiz de görüyoruz ki: Tahammül sınırlarını zorlayan bir insan sonunda öfkesine hâkim olamıyor patlıyor, sonradan pişman olsa bile içindeki her şeyi dışarı akıtıyor.

İmam Hüseyin'in mektuplarından ve konuşmalarından anladığımız örneklerden, bu büyük liderin kıyamının/hareketinin bu kabilden olmadığı açıkça anlaşılmaktadır. Aksine bilinçli, vazife gereği ve bütün tehlikeleri dikkate alan bir hareketti. İmam Hüseyin (a.s) sadece kendisi bilinçli olarak şehadeti kucaklamadı, arkadaşlarının da şehadeti bilinçli olarak seçmelerini istedi. Bu nedenle Aşura gecesi herkesi serbest bıraktı ve isteyenin gidebileceğini ama burada kendisiyle birlikte kalacak olanların yarın öleceğini duyurdu. Onlar da her şeyi kabullenerek kalmayı ve şehit olmayı yeğlediler.

Ayrıca maddecilere göre; toplumsal patlamalarda liderlerin şahsiyetlerinin pek fazla bir rolü yoktur,

onlar ancak **"bebeğin"** doğumunda "Anne" rolünü üstlenirler. Bu tür devrimler, devrim liderlerini inisiyatifi dışında meydana geldiği için her türlü ahlaki değerden yoksundur. Oysa İmam Hüseyin'in (a.s) Kerbela kıyamında üstlendiği liderlik rolü hiç kimseye saklı değildir.

İKTİDAR MERKEZİNDE EMEVİ PARTİSİNİN NÜFUZU

Emr-i mâruf ve nehy-i münkerin, İmam Hüseyin kıyamındaki etkisine dair söylediklerimizden anlaşılmaktadır ki İmamın kıyamının/hareketinin asıl nedeni; İslam hükümetinin olması gereken çizgiden saptırılması, peşinden de bidatlerin yaygınlaştırılması, Peygamber sünnetinin ortadan kaldırılması, o günkü toplumda; fesat, pislik, günah ve İslama aykırı davranışların güncel yaşamda işlenilir olmasıdır.

İsterseniz konuyu biraz daha açalım: İslam hükümeti ve Müslüman halkın mukadderatı İslam dışı ve cahiliyet döneminin kalıntısı Emevi oğulları partisinin eline geçmişti. Bu parti İslam Peygamberi'yle yıllarca savaştıktan sonra Mekke fethi sırasında zahirî İslamiyet'i seçmiştir. Ama küfür ve nifakını gizleyerek, Peygamberin ölümünden sonra görünüşte İslam kıyafetiyle yeraltı çalışmalarına başladı. Yavaş yavaş İslam hükümetinin merkez yönetimine nüfuz ederek kilit noktaları ele geçirdi. Öyle ki; Hz. Ali'nin şehit edilmesinin ardından ve Muâviye'nin halife olmasıyla gücünün doruğuna ulaştı.

Bu partinin asıl liderleri ve sahne yönetmenleri, İslama içten darbe indiren cahiliye düzenini canlandırmaya yönelik amaçlarını gizlemişlerse de hem yaptıkları girişimler incelenince hem de dışarıya çıkmayacağını sandıkları özel toplantılarda söyledikleri sözler dikkate alınınca asıl amaçları ortaya çıkmaktadır. Nitekim ailesinden ilk halife, Osman hükümetin başına geçtiği gün Emeviler Osman'ın evinde toplanmışlar ve kapı kapatılınca bu partinin lideri olan Ebu Süfyan içinizde (Emeviler dışında) yabancı kimse var mı diye sormuş (o zaman yaşlılığının etkisiyle gözleri görmüyordu), yabancı yoktur cevabını alınca demişti ki:

"Şimdi iktidar elinize geçtiğine göre onu bir top gibi birbirinize pas verin, Emevi ailesi dışına çıkmasına izin vermeyin. Ben inandığım şeyin üzerine yemin ederim ki ne azap vardır işin içinde ne de hesap, ne cennet var ne cehennem ne de bir kıyamet!"²²

Yine Osman halife olunca Ebu Süfyan Uhud'da **"Hamza b. Abdülmuttalib"**in mezarına gelerek mezarı tekmeleyip:

"Dün uğruna kılıçlar çekerek savaştığımız şey, bugün bizim çocukların eline geçmiş, onunla oynuyorlar" dedi.²³

(22)-Şerh-i Nehcül-Belağa, İbni Ebi'l-Hadid Kahire, 1. Baskı, C.9, S.53. (139. Hutbenin Şerhi) el-İstiyâb fî Mârifeti'l-Eshab, Beyrut 1. Baskı, C.4, S.87.

(23)-Kamusu'r-Rical, M. Taki Tusteri Tahran Baskısı C.10, S.80.

MUÂVİYE'NİN İSLAM DIŞI DAVRANIŞLARI

Ebu Süfyan oğlu Muâviye, hükümetin başında olduğu sırada (valilerinden biri olan) Muğayre b. Şû'be ile düzenlediği gece eğlencesinde dostuna İslamı yok etmeye yönelik arzusunu açtı. Ama bu arzusu, Muğayre'nin oğlu "**Mutarrif**" tarafından açığa çıkarıldı. Mutarrif bu olayı şöyle anlatıyor: "Babam Muğayre ile "**Dimeşk**"te (Şam) Muâviye'nin misafiri idik. Babam sürekli Muâviye'nin sarayına gidip onunla konuşuyor. İkamet ettiğimiz yere döndüğünde onun ne kadar akıllı olduğundan övgüyle bahsediyordu. Ama bir gün Muâviye'nin sarayından döndüğünde çok üzgün ve rahatsız olduğunu gördüm. Onu üzen bir olayın cereyan ettiğini anladım.

Bunun nedenini sorduğumda bana: Oğlum! Ben şimdi zamanın en kötü adamının yanından geliyorum, dedi. Ne oldu? diye sordum.

Dedi ki:

"Bu gece Muâviye ile başbaşa kaldık. Ona dedim ki: Şimdi artık muradına erdiğine ve hükümeti ele geçirdiğine göre, ne olur ömrünün bu son döneminde halka adaletli davranıp iyilik etsen. Beni Haşim'e bu kadar kötü davranmasan, nihayet onlar da senin akrabalarıdır, üstelik şimdi sana bir zarar verecek durumda değillerdir."

Muâviye dedi ki:

"Heyhat! Heyhat! Ebu Bekir halifelik yaptı adaletli davrandı, ölümünden sonra sadece bir ismi kaldı. Ömer de on yıl halifelik yaptı zahmetlere katlandı, ölümünden sonra onun da sadece bir ismi kaldı. Sonra kardeşimiz Osman, o ki; soylulukta kimse ona erişemezdi, hükümetin başına geçti ama ölür ölmez ismi de kendisi ile birlikte gömüldü. Fakat her gün İslam dünyasında bu Haşimi erkeğin (İslam Peygamberinin) ismi "Eşhedü enne Muhammeden Resulullah" diyerek beş kere haykırılmaktadır. Şimdi bu durumda onun isminin de öldürölüp gömölmesinden başka yapılması gereken ne kalmış ki?"

Muâviye'nin küfrünü açıkça ortaya koyan bu sözler raviler kanalıyla halife "Me'mun"a ulaşınca tüm İslam ülkesine bir genelge yayınlarak Muâviye'ye lânet edilmesini emretti.⁽²⁴⁾

Bütün bunlar Emevi partisinin İslamı yeryüzünden silmek, irticai bir harekete öncülük etmek için ne denli çaba sarf ettiklerini göstermektedir.

İSLAM TOPLUMUNUN NEFRET EDİLEN YÜZÜ "YEZİT"

Böyle bir ailenin kucağında yetişen ve böyle bir partinin kültürü ile büyüyen Yezit, adına hükmetmek istediği İslam dinine karşı en ufak bir inanç duymuyordu.

Yezit; toy, şehvetperest, başına buyruk, tedbirsiz,

(24)-Ali b. Hüseyin Mesûdi, Murucûz-Zeheb kitabı, C.3, S.454.

dar düşünceli, akılsız, kaygısız, ayyaş ve akli az bir gençti.

Hükümetin başına geçmeden önce heveslerinin tutsağı ve aşırı arzularının bağımlısı olan Yezit, hükümetin başına geçtikten sonra babası kadar bile İslamın dış görünümünü koruyamadı. Taşındığı pervasız ve şehvetçi ruhun etkisiyle İslam mukadderatını açıkça çiğniyor, şehvetini tatmin etmek için hiçbir şeyden çekinmiyordu.

Yezit; alenen şarap içiyor, açıkta günah işliyordu. Sözde soyluların düzenlediği gece âlemlerine katılıyor, kadeh tokuşturarak utanmadan şu içerikte şiirler okuyordu: "Ey kadeh arkadaşlarım! Kalkın hoş sedalı dansözleri dinleyin, peşpeşe kadeh kaldırın, bilimsel ve edebi konuşmaları bırakın. Saz ve söz nağmeleri benim; **"Ezan"** ve **"Allah-u Ekber"** nidasını duymama engel oluyor. Ve ben (veresiye olan) cennet hurilerini (peşin olan) şarap fıçısıyla değiştirmeye hazırım. (Peşin olan bizim, veresiye olan ise kıyamete inananların.)"⁽²⁵⁾

Böyle bir hayâsızlıkla İslam değerleriyle alay ediyordu! O, peygamberliği, Hz. Muhammed'e (s.a.a) vahy geldiğini açıkça inkâr ediyordu. Dedesi Ebu Süfyan gibi her şeyin bir varsayımdan ibaret olduğunu sanıyordu. Nitekim dış görünüş itibarıyla Ali oğlu Hüseyin'i (a.s) yendiği zaman şu içerikte şiirler okuyordu:

(25)-Tezkiretü'l-Havas, Sibt b. el-Cavzî, Necef bas. S.291.

"Haşim mülk ve hükümetle oynamıştır. Ne gaybi âlemden bir haber gelmiş ne de vahy inmiştir!"

Sonra, Bedir savaşında İslam serdarlarının İslam bayrağı altında onun atalarını kılıçtan geçirmelerinden duyduğu eskilere dayanan kinini kusarak, İmam Hüseyin'i (a.s) öldürmenin bunun telafisi olduğunu dile getirmekten de utanmıyor: "Keşke Bedir'de öldürülen büyüklerimiz şimdi yaşıyor olsaydı da: **Aferin sana Yezit**, deselerdi"⁽²⁶⁾ diyordu.

Bir senesinde Muâviye, oğlu Yezid'i bir ordu ile Rumlarla savaşa gönderdi. (Böylece oğlunun sadece âlem yapmadığını bir savaşçı olduğunu da göstermek istemişti.) "**Süfyan b. Avf Ğamidi'yi**"de onun yanına kattı. Yezit çok sevdiği "**Ümmü Ğulsüm**" adındaki kadını da bu seferde yanına almıştı. Süfyan, Yezit'ten önce Rum topraklarına girdi ve "**Ğezkazine**" denilen bölgede hava koşullarının kötü olması nedeniyle ateşli bir hastalık olan çiçek hastalığına tutuldular.

Yol güzergâhında "**Deyri Murran**"⁽²⁷⁾ (Durran Manastırı) denilen menzilde Ümmü Külsüm'ün ya-

(26)-Tetimmatü'l-Münteha fî Vakayii Eyyami'l-Hülefa, Şeyh Abbas Kimmi, S.44.

(27)-"Murran Manastırı" Şam yakınlarında bir yerdir. İslam şehirleri çevresinde bulunan Hristiyan manastırları en kötü fuhuş ve fesat merkezleriydiler. Adeta birer meyhane idiler. Emevi ve Abbasi dönemi ayyaşları eğlence araçlarından yararlanmak için aslında ibadet için yapılan bu yerleri kullanıyorlardı. Yezit de bu amaçla Murran Manastırına gitmişti. Seyyid Murtaza Askeri, Nekşi Eimme Der İhya-i Din, C.6, S.72.

nında ayyaşlık yapan Yezit bu olayı haber alınca şu şiiri okudu:

"Murran manastırında odalar içinde yastığa yaslanıp Ümmü Külsüm'ün yanında keyfime bakıyorum. Müslüman askerler ateşlenip çiçek hastalığına yakalanmış, ölmüşler umrumda değil."⁽²⁸⁾

Ülkenin genç savaşçılarına karşı bu denli duyarsız olan bir kimse, ülke mukadderatını eline geçirdiğinde İslam ümmetinin başına gelecekleri siz düşünün!

Yezid'in sarayı çeşitli fesat ve günahların merkezi olmuştu. Onun sarayının sergilediği dinsizlik ve fesadın etkileri toplumu öyle sarmıştı ki, onun kısa süren hükümeti döneminde "**Mekke**" ve "**Medine**" gibi en kutsal şehirler bile pislige bulanmıştı.⁽²⁹⁾

Yezid sonunda heveslerinin kurbanı oldu aşırı alkol alması, zehirlenip ölmesine yol açtı.⁽³⁰⁾

Ünlü İslam tarihçisi "**Mesûdî**" diyor ki:

"Yezit, halka karşı davranışında Firavun yöntemi ni benimsemişti, hatta Firavun'un davranışı onunkinden daha iyi idi."⁽³¹⁾

(28)-Tarih-i Yâkubi, İbni Vazih, Farsça Tercümesi, Dr. M. İbrahim Ayetî, 3. Baskı, Tahran, C.2, S.160. Ayrıca bkz: Ensabü'l-Eşraf, A. b. Yahya Bilazeri, Bağdat Baskısı, C.4, S.3; Yakut Himyevî, Mucemü'l-Büldan, Beyrut Baskısı, S.534, "Deyr" maddesi.

(29)-Ali b. Hüseyin Mesûdî, Murucü'z-Zeheb Beyrut Baskısı, C.3, S.67.

(30)-Makteli'l-Hüseyin, Ahteb Harezmi, Tahkik Şeyh Muhammed Semavi Kum Baskısı, C.2, S.183.

(31)-Mesûdî, Murucu'z-Zeheb, C.3, S.68.

Yezid'in fesat ve ayyaşlığına, alçakça bir yaşam sürdüğüne ve halkı pek zalimce yönettiğine, Müslümanlara hiç mi hiç acımadığına dair kanıt ve belgeler o kadar çoktur ki; hepsini ortaya koymak şu özet yazımıza sığmaz. Yukarıda sunduğumuz şu birkaç örneğin onun nasıl aşağılık bir kişiliğe sahip olduğunu anlatmada yeterli olduğunu sanıyoruz.

YEZİD'İN HİRİSTİYANLIK EĞİLİMİ

Bunları geçelim. Yezid aslında, Hıristiyanlık öğretileriyle yetişmişti. En azından Hıristiyanlığa meyilliydi.

Üstad "**Abdullah Alailî**" bu hususu şöyle kaydetmektedir:

"Eğer, Yezid'in Hıristiyanlık eğitimi aldığını, İslami eğitim, İslam kültürü ve öğretilerinden nasibini almadığını söylersek size ilginç gelebilir, hatta bazı okuyucularımız buna inkâra varacak kadar şaşırabilirler. Ama eğer Yezid'in anne tarafından, İslamiyetten önce Hıristiyan olan "**Beni Küleb**" kabilesinden olduğunu hatırlarsak şaşırmayacağız. Çünkü bir milletin huylarının, hasletlerinin, sosyal değerlerinin, düşünce kaynağının, gelenek ve kültürünün temelini oluşturan inançlarını söküp atması için uzun bir zamanın geçmesi gerektiği sosyal bilimin kabul ettiği bir gerçektir.

Tarih bize diyor ki: Yezit, gençlik yıllarına gelinceye kadar bu kabilede yetişmişti. Bu da şu demektir ki; o, eğitimcilerin önem verdiği eğitilebilirlik çağını

böyle bir ortamda geçirmiş böylece; Hıristiyanlıktan etkilenmiş olmasına ilaveten çölün doğal bedevi kabalığı ve sertliğini de huyuna katmıştı.

Ayrıca bazı tarihçilerin, min cümle Hıristiyan tarihçi "Lamenus"un "**Muâviye**" ve "**Yezit**" adlı kitaplarında belirttiğine göre, Yezit'in bazı hocaları (eğitimcileri) Şam Hıristiyanlarından idi. Böyle bir eğitimin Müslümanların yöneticisi olacak bir kimşenin üzerinde bırakacağı kötü etki kimseye saklı değildir."

"**Alailî**" bunun devamında şöyle kaydediyor:

"İşte Yezit'in Hıristiyan şair "**Ahtel**"'e Ensarı hicvettirmesi, oğlunun eğitimini bir Hıristiyan'a tevdi etmesi ki; tarihçiler bunu ittifakla kabul etmektedirler, onun aldığı Hıristiyanlık eğitiminden kaynaklanmaktadır..."⁽³²⁾

Tarihin tanıklığıyla, Yezit Hıristiyanlık eğilimini gizlemiyordu. Hatta bunu açıkça dile getiriyordu:

"Eğer şarap, Ahmed (Muhammed) dininde haramsa,

Sen Hıristiyanlık dinine göre (helal) kabul et."⁽³³⁾

Şunu kabul etmek gerekir ki; Rum devleti Şam sarayına nüfuz etmiş ve bazı Rum Hıristiyanları Şam sarayında müsteşarlık görevine yükselmişlerdi. Nitekim tarihçilerin açıkça belirttiğine göre; İmam Hüseyin (a.s) Kufe'ye doğru hareket ettiği zaman Yezit,

(32)-Sumuvvu'l-Mâna fî Sumuvvu'z-Zat, Beyrut Baskısı, 1972, S.58.

(33)-Tetimetü'l-Münteha, Ş. Abbas Kummi, S.43.

müsteşarı Rum "**Sercon**"un tavsiyesi üzerine Kufe Valisi "**Nûman b. Beşir**"i görevden alarak yerine Basra valisi olan "**Übeydullah b. Ziyad**"ı Kufe valiliğine atamıştır.⁽³⁴⁾

Yezid'in kirli çehresi, küfrü ve İslama olan düşmanlığı böylece aydınlanmış oluyor. Şimdi İmam Hüseyin'in (a.s) Yezit hükümetine karşı kıyam etmesinin nedenini daha iyi anlamış oluyoruz.

Yezit sadece irsi saltanat rejiminin başlatıcısı olmakla değil, kişisel hayatı bakımından da İmam Hüseyin nazarında gayri meşru idi. Binaenaleyh, Muâviye'nin ölümüyle engeller ortadan kalktığına göre; artık İmam Hüseyin'in muhalefetini ilan etmesinin zamanı gelmişti. Eğer İmam Hüseyin Yezid'e biat etmiş olsaydı, bu, Yezid hükümetinin meşruiyet kazanmasının en önemli kanıtı sayılacaktı.

İmam Hüseyin'in (a.s) muhalefet etmesinin sebebi ilk açıklamalarında ve mektuplarında açıkça göze çarpmaktadır. Medine'de Yezid'e biat etmesi için baskı altında tutulduğu ilk günlerde Velid'in Yezid'e biat önerisine karşı: "Müslümanlar Yezid gibi birinin

(34)-Makteli'l-Hüseyin, Ebu Mihnef, S.22-Taberi, Tarikü'l-Ümem ve'l-Müluk, C.6, S.199-el-İrşad, Şeyh Müfid, S.205-Ali b. Misteviye, Tecaribü'l-Ümem, Tahran Baskısı, C.2, S.42.

Hristiyan asıllı "Ferdinand Totel", "Mu'cemü'l-A'lam- el Müncid" kitabında: "Yuhenna Dimeşkî"nin babası "Mansur b. Sercon"un Muâviye'nin Maliye Bakanı ve ordunun hesap işlerinden sorumlu olduğunu yazıyor. "Akkad", "Muâviye b. Ebu Süfyan fî'l-Mîzan" kitabında (S.168): Muâviye'nin mali işleri sorumluluğunu "Sercon b. Mensur"a ondan sonra da oğlu "Mansur"a tevdi ettiğini yazıyor.

hükümdarlığına müptela oldukları için İslam'ın fatihasını okumak gerekir" buyurmuştur. Kufelilerin davet mektuplarına verdiği cevapta da Müslümanların yönetimini üstlenen kişinin özelliklerini şu şekilde açıklamıştır:⁽³⁵⁾

"... Müslümanların lideri ve imamı; Allah'ın kitabına amel etmeli, adalet ve eşitlik yolunu izlemeli, hakka riayet etmeli ve tüm varlığı ile Allah'ın emrine itaat etmelidir."⁽³⁶⁾

KERBELA KIYAMININ MESAJCILARI

Genel olarak her başkaldırı ve hareket "**Kan**" ve "**Mesaj**" olmak üzere iki bölümden oluşur.

"Kan"dan maksat kanlı ve silahlı başkaldırıdır ki; kutsal ülkü uğruna ölüp öldürmeyi gerektirir.

"Mesaj"dan maksat ise; inkılâbın mesajını iletme, ülkü ve amaçlarını açıklamaktır.

Bir inkılâbın/devrimin başarıya ulaşmasında ikinci bölümün önemi birincisinden daha az değildir. Çünkü bir inkılâbın ülküleri ve amaçları toplum düzeyine gerektiği gibi aktarılamazsa, o inkılâp halk desteğinden yoksun olur. Kendi halinde unutulmuşluğa terk edilir ve genellikle inkılâp düşmanlarınca tahrif edilip değiştirilir.

(35)-el-Luhuf fî Katlî't-Tufuf, Seyyid b. Tavus, S.11.

(36)-el-İrşad, Şeyh Müfid, S.204. Türkçe Tercümesi, Davut Duman, S.240.

- Makteli'l-Hüseyn, Ebu Mihnef, S.17.

- Tarihü'l-Ümem ve'l-Müluk, Taberi, C.6, S.196.

İmam Hüseyin'in (a.s) mukaddes başkaldırısı incelendiğinde bu iki bölüm tam olarak görülmektedir. Çünkü İmam Hüseyin'in (a.s) inkılâbı, Aşûra günü ikinci vaktine kadar birinci bölüm yani; kan, şahadet, fedakârlık bölümünü oluşturmaktaydı ve hareketin lideri, bayraktarı da Ali oğlu Hüseyin (a.s) idi. İkinci bölümü ise Aşûra'nın ikindisinden itibaren başlamıştı, bayraktarlığını da İmam Zeynulabidin ve Zeyneb-i Kübra üstlenmişlerdi. Onlar, İmam Hüseyin'in (a.s) kanlı şahadeti ve inkılâbının mesajını ateşli sözlerle halka ulaştırdılar. Çirkin Emevi hükümetinin rezilliği her tarafa duyurdular.

Eğer İmam Hüseyin'den (a.s) geriye kalanlar, onun başkaldırı mesajını halka ulaştırmasalardı ve Emevi rezilliğini ifşa etmeselerdi zamanın satılmış İslam düşmanları hazretin bu ölümsüz hareketini, tarih içinde çürütür ve çehresini farklı gösterirlerdi. Emevi hükümetinin Muâviye zamanından itibaren Ehlibeyt aleyhinde yürüttükleri onca geniş çaplı propagandalar dikkate alındığında bu gerçek daha iyi anlaşılmaktadır. Nitekim bazıları İmam Hüseyin'in (a.s) zatüreden bazıları da kanser hastalığının etkisiyle öldüğünü iddia etmişlerdir. Ama şehitlerin efendisinden geriye kalanlar, Yezid'in aptalca kininin yarattığı, esirlik döneminde yaptıkları açıklamalarla İmam Hüseyin düşmanlarına böyle bir tahrif ve hıyanet izni vermemiştir.

Özgürlük bahşeden Kerbela esirlerinin, kamuoyunu aydınlatma ve İmam Hüseyin'in (a.s) büyük inkı-

labının mesajını iletmede ifa ettikleri tarihi rolünün iyi anlaşılması için biraz gerilere dönüp Muâviye hükümetinin tarihçesine kısa bir göz atmak zorundayız.

MUÂVİYE SALTANATI DÖNEMİ

Şuna iyi dikkat etmek gerekiyor ki Şam Müslümanların tasarrufuna geçtiği günden beri, Müslümanlar Velid oğlu "**Halid**" ve Ebu Süfyan oğlu "Muâviye" gibi hükümdarları görmüşlerdi. Bu bölgenin insanı ne Peygamberin sohbetine nail olmuş, ne ashabının davranış şeklinden haberdar olmuş, ne de İslamı en azından Medine'de yaygın olduğu şekliyle tanımışlardı. Elbette Peygamber sahabelerinden yüz on üç kişi bu bölgenin fethine katılmışlar ve bu bölgede yaşamışlardı. Fakat bunların hayatına bakınca da anlaşılıyor ki; içlerinden birkaç kişi hariç büyük bir çoğunluğu çok kısa bir süre Peygamberin huzurunda bulunma şerefine erişmiş ve efendimizden sadece birkaç hadis rivayet etmişlerdi. Üstelik bunların çoğu Ömer ve Osman hilafeti arasında, Muâviye dönemi başlamadan önce dünyadan göçmüşlerdi. İmam Hüseyin (a.s) şehit olduğu zaman bunlardan sadece on bir tanesi hayattaydı ve Şam'da yaşıyorlardı. Topluma katılmaktansa köşe bucakta yaşamayı tercih eden yetmiş-seksen yaşında yaşlı kişilerdi, toplum içinde pek etkinlikleri yoktu.

Sonuç itibariyle; -Yezit yaşındaki- genç nesil gerçek İslam'dan bir şey bilmiyorlardı. Belki de İslam

hükümetinin, daha önce bu bölgeleri tasarruf eden kimselerin hükümeti gibi bir hükümet olduğunu düşünüyordı. Muâviye sarayının görkemliliği, halka ait malların saçılıp savrulması, kendi başına buyruk iktidarlardan süregelen büyük sarayların yaptırılması, özel koruma alayları ve daha nice protokollerin oluşturulması, muhaliflerin öldürülmesi, hapsedilmesi ve sürülmesi gibi uygulamalar onlar için doğaldı. Çünkü yarım asır öncesindeki hükümetlerin de düzeni böyleydi. O nesil, Peygamber zamanında Medine'de cereyan edenlerin de böyle olduğunu sanıyordu.⁽³⁷⁾ Bu itibarla; Şam ahalisi, Ebu Süfyan oğlu Muâviye'nin ve haleflerinin uygulamalarının bir Müslümanlık geleneği olduğunu sanıyorlardı.

Muâviye yaklaşık 42 yıl Şam yönetimini elinde bulundurmıştır. İkinci halife zamanında beş yıl, üçüncü halife zamanında on iki yıl Şam valisi idi. Emirülmüminin Ali'nin (a.s) hilafeti döneminde beş yıldan az bir süre yaklaşık altı ay da İmam Hasan'ın (a.s) zahiri hilafeti döneminde Şam yönetimini elinde bulundurmıştır. Yaklaşık yirmi yıla yakın bir süre de İslam halifesi unvanını taşımıştır.⁽³⁸⁾

ZEHİRLİ PROPAGANDALAR

Muâviye pek de kısa sayılmayan bu dönemde, halkı, kendi istek ve kararlarına körü körüne uyacağı

(37)-Kıyam-ı Hüseyin, Dr. S. Cafer Şehidi, S.185.

(38)-Berresiy-i Tarih-i Aşûra, Dr. İbrahim Ayeti, Tahran 2. Baskı, S.47.

şekilde dini bilgi ve basiretten yoksun yetiştirdi.

Bu süre zarfında Şam halkını sadece askeri ve siyasi sultası altına almakla kalmayıp bölge halkını dini ve fikri açıdan, İslam öğretisi olarak sunduklarını öylece kabul etsinler diye kör ve sağır hale getirdi! Sahip olduğu hile ve şeytanlık becerisiyle önemli sayılabilecek başarılar da elde etti. Onun, Ali (a.s) gibi büyük bir insanı yanlış tanıtmada ve öyle bir insana hakaret ettirme yönündeki hile ve komplolarını hepimiz biliyoruz. (İslam'ın yenilmez askeri doksan yaşındaki) Ammar'ı Yasir'in Sıffıyn savaşında Ali'nin (a.s) saflarında savaşırken şehit düşmesinden sonra, Peygamberin (s.a.a) "Ammar zalimlerce şehit edilecektir" buyruğundan kurtulmak için ancak cahilleri kandıracak bir sahtekârlıkla; "Ammar'ın katili Ali'dir" şayiasını yaydı. Neden? Çünkü onu savaş meydanına Ali getirmiş ve öldürülmesine o sebep olmuştur!⁽³⁹⁾

Çarşamba günü Cuma namazı kıldırma gibi çılgınlıkları bu hususun açık kanıtlarıdır. Bu, o kadar meşhurdur ki başkaca bir açıklamaya gerek yoktur.⁽⁴⁰⁾

Kirli Emevi hükümeti, zehirli ve kinci propagandalarıyla Şam halkı gözünde Peygamber Ehlibeytini nefret edilen, seilmeyen bir aile olarak göstermiş, buna karşı Emevi oğullarını Peygamberin asıl ailesi

(39)-Ensabü'l-Eşraf, Ahmet b. Yahya Bilazeri, Beyrut 1. Baskı, S.317.

(40)-Mesûdî, Murucu'z-Zebih, C.3, S.31.

olarak tanıtmıştı. Öyle ki tarihçiler bu konuda şöyle yazıyor:

Abbasilerin başkaldırısı başarıya ulaşıp "**Ebu'l-Abbas Seffah**" yönetimi istikrar kazanınca, Şam yöneticilerinden on kişi yeni halifenin yanına gide-
rek -son Emevi halifesi- "Mervan öldürülünceye ve
siz halife oluncaya kadar Resulullah'ın Emevilerden
başka ondan miras alacak akrabaları olduğunu bil-
miyorduk" diye yeminler ettiler.⁽⁴¹⁾

Buna göre maktel kitaplarında şunları okurken şaşır-
mamak gerekir:

"Esirler Şam'a getirildiklerinde Şam halkından bir
kişi İmam Zeynelâbidin'in (a.s) karşısına geçerek:
Allah'a şükürler olsun ki dedi; sizleri öldürüp yok
etti, insanları sizin şerrinizden korudu ve müminlerin
emirini size muzaffer kıldı!

İmam Zeynelâbidin (a.s), Şamlı bütün yüreğinde-
kini söyleyip bitirinceye kadar hiçbir şey söylemedi.
Adam susunca kendisine sordu:

- Sen hiç Kurân okudun mu?

- Evet.

- Şu ayeti okudun mu?

"Söyle senden hiçbir şey istemiyorum yakınları
(mı) sevmeniz dışında."(Şûra/22).

- Evet okudum.

(41)-Şerh-i Nehcü'l-Belağa, İbni Ebi'l-Hadid, Kahire Baskısı,
1961, C.7, S.159.

- Ya şu ayeti?

"Verin yakınlar(ım)a hakkını." (İsra/26)

- Evet okudum.

- Şu ayeti de okudun mu?

"Muhakkak ki Allah, siz Ehlibeytten (tüm) kötülüğü gidermek ve sizi tertemiz temizlemek istiyor." (Ahzab/33)

- Evet okudum.

- Ey yaşlı adam bu ayetler bizim hakkımızda nazil olmuştur, biziz yakınlar(ı) (Resulullah'ın) ve biziz her türlü kötülükten tertemiz kılınmış Ehlibeyt.

Yaşlı adam, esirler hakkında bildiklerinin yanlış olduğunu, onların yabancı değil Resulullah'ın evlatları olduğunu anladı, dolayısıyla pişman olup dedi ki:

- Allah'ım ben bunlar hakkında yüreğimde taşıdığım öfkeden dolayı tövbe ediyorum. Ben Muhammed ve evlatlarının düşmanlarından bıkkınım."⁽⁴²⁾

ESİRLERİN YOLCULUĞUNUN ÖNEMİ

Peygamber ailesi aleyhine bunca geniş çaplı ve kötileyici propaganda dikkate alındığında, İmam Hüseyin'den (a.s) geride kalanların yolculuğunun önemi daha iyi aydınlanmaktadır. Çünkü onlar bu yolculuk esnasında, kırk yıllık zehirleyici propagan-

(42)-Makteli'l Hüseyin, Ahteb Harezmi, C.2, S.61; el-Lufufi fi Katile't-Tufuf, Seyyid b. Tavus, S.74; Zindeganiyi Ali b. Hüseyin, Dr. S. Cafer Şehidi, 1. Baskı Tahran, S.66.

daların etkisini ortadan kaldırmış ve Emevilerin çirkin yüzünü iyice tanıtmışlardı. Şam halkının uyuyan efkârını uyandırmış ve gerçeklere yöneltmişlerdir. Öyle ki; Medine'ye geri döndüklerinde görevini hakkıyla yerine getirmiş muzaffer bir ordu hükmündeydiler denilebilir!

Burada İmam Hüseyin (a.s) mesajcılarının üstlendiği görevin değer ölçüsünün daha iyi anlaşılabilmesi bakımından iki tarihi örneğe değinmenin uygunsuz olmayacağını düşünüyoruz.

1- HIRRE FACİASINDA İMAMET AİLESİNİN DOKUNULMAZLIĞI

İmam Hüseyin (a.s) şehit edildikten sonra, İslam ülkesinin diğer bölgeleri ile birlikte, Peygamber yakınlarının merkezi olan Medine şehrinde yer yer kıpırdanmalar başlamıştı. Medine valisi kendine göre bir tedbir düşündü. Şehrin ileri gelenlerinden bazılarını "Şam"a gönderdi, genç halifeyi görüp şefakine mazhar olsunlar da Medine'ye döndüklerinde belki halkı halifeye itaat etmeye teşvik etsinler diye.

Doğru dürüst bir terbiyeden yoksun, ne tedbirlik ve aydın görüşlülükten nasibini alan, ne de zahiren bile olsa İslam kurallarına uyan Yezit "**Medine**" temsilcileri önünde bile şarapçılığını, köpek oynatıcılığını ve İslam'a aykırı davranışlarını sürdürdü. Temsilciler Medine'ye döndüklerinde; Yezit içkici, köpek oynatan fasık bir kişidir, böyle bir kimse Müslümanların halifesi, önderi olamaz, diyerek seslerini

daha da yükselttiler. Sonuçta heyecan şehrin tamamını sardı; halk galeyana gelip, vali ve Emevi ailesini şehirden kovdular. Yezit bu haberi alınca, Medine halkının üzerine yaşlı bir adam olan "**Müslim b. Ukbe**" komutasında bir ordu gönderdi. Müslim Medine'yi muhasara etti. Bir süre sonra da halk direncini kaybedip teslim oldu. Şam ordusu üç gün boyunca Medine'de katliam yaptı en feci cinayetleri işlemekten sakınmadı. Nice dindar, geceleri ibadetle geçiren, takvalı insanları öldürdüler, yapmadıkları işkence kalmadı, kadınlara kızlara vahşice tecavüz ettiler.⁽⁴³⁾ Bu olay tarihte "Hırre" faciası diye anılmaktadır.

Fakat bu büyük facia esnasında, İmam Zeynelâbidin (a.s) ve Haşim oğulları evlerine dokunulmadı. Bu nedenle şehir muhasara da iken İmam Zeynelâbidin'in (a.s) evine sığınan onlarca Müslüman ailesi tehlikeden korunmuş oldu.

Ünlü tarihçi "**Taberi**" yazıyor ki:

"Yezit, Müslim b. Ukba'yı Medine üzerine gönderirken kendisine şöyle talimat verdi:

Hüseyin oğlu Ali (İmam Zeynelâbidin), ayaklanmaya katılmamış, ona dokunma, ona iyi davran."⁽⁴⁴⁾

Merhum Şeyh Müfid de şöyle yazıyor:

"Müslim b. Ukbe Medine'ye girdiğinde Hüseyin oğlu Ali İmam Zeynelâbidin'i çağırıp yanında oturttu, kendisine çok saygı gösterdi ve; Müminlerin emi-

(43)-Tarih-i Tahlili-yi İslam, Dr. S. Cafer Şehidi, 6. Baskı, S.170.

(44)-Tarihü'l-Ümem ve'l-Müluk, Taberi, Beyrut Baskısı, C.7, S.421.

ri(!) sana iyilik yapmamı, seni diğerlerinden ayrı tutmamı emretmiştir, dedi. Hüseyin oğlu Ali teşekkür etti. Müslim yanındakilere benim atımı hazırlayın kendisine (İmam Zeynelâbidin'e), diye talimat verdi. Tekrar İmama (a.s) döndü: Git ailenin yanına onları korkuttuk sanıyorum ve buraya kadar sizi yorduk, elimizde bir şey olsaydı size layık olduğu şekilde ikram ederdik, dedi."⁽⁴⁵⁾

Dördüncü İmamın hayatı bölümünde zikredeceğimiz bazı gerekçelerle, Müslim'in İmam Zeynelâbidin'e (a.s) böyle davranmasının bir sebebi de ayaklanmaların başlangıcından beri İmamın olaylara karışmaması ve isyancılarla işbirliği etmemesiydi. Ancak şu da kesindir ki; İmam Hüseyin'in (a.s) şehit edilmesi Yezit hükümetine pek pahalıya mal olmuştu. Hükümeti bu büyük cinayetinden dolayı hala kamuoyunun baskısı altındaydı bu nedenle Yezit imamet ailesine eziyet ederek adını daha da kötüleştirmek istemiyordu.

2-ABDÜLMELİK B. MERVAN'IN HACCAC'A TALİMATI

"Yâkubi" şöyle yazıyor:

"Abdûlmelik b. Mervan, Hicaz valisi "Haccac"a yazdı ki:

Beni, Ebu Talib oğullarının kanına bulaştırma.

(45)-el-İrşad, Şeyh Müfid, Orijinal Metni S.260, Türkçe Tercümesi, D. Duman, S.306.

Çünkü onların kanına giren Harb (Ebu Süfyan) oğullarının nasıl yakıldığını ben gördüm."⁽⁴⁶⁾

Bilindiği üzere Abdülmelik Emevilerin uyanık ve politikacı halifelerinden biriydi⁽⁴⁷⁾ ve Kербela faciasından beş yıl sonra halife oldu. Yukarıdaki sözleriyle pek önemli bir itirafta bulunmuştur. Bundan da anlaşılıyor ki; Ebu Süfyan ailesi, Ebu Talib ailesine uyguladığı onca baskıya rağmen uğursuz amaçlarında mutlu olamadılar. Ebedi lanet ve nefretten başka bir şey elde edemediler.

EMEVİLERİN FİKİRSEL DAYANAĞININ EZİLİŞİ

Genellikle beşeri toplumlarda, baskıcı, zalim yönetimler, iktidarlar ne kadar güçlü olsalar da sonuçta fıkırsel, felsefî ve inançsal bir güce ihtiyaç duymaktadırlar. Yani onların mevcut durumunu haklı göstermek için iktisadi ve siyasi düzenin yaslanacağı bir inanç sistemine muhtaçtırlar. Başka bir deyişle; baskıcı hâkim güçler, halkı itaatkâr kılmak için askeri ve polisiye güç yanında fıkıri ve ruhi güce de gereksinim duymaktadırlar. Çünkü halk dürüst bir fıkıri yapıya sahip olur, kendilerine hâkim olan düzeni hain ve fasit bilirse hiçbir zaman onun sultasına girmez. Bu bakımdan; bu tür yönetimlerin fıkırsel ve inançsal

(46)-Tarih-i Yâkubi, Necef Baskısı, C.3, S.49; el-İhtisas, Şeyh Müfid, S.315; Bihârü'l-Envar C.46, S.119. Bu iki kitap Abdülmelik'in mektubunu az bir kelime farkıyla kaydetmişlerdir.

(47)-İbnü't-Taktaka, fî'l-Abadî's-Sultaniyyeti ve'd-Düvelî'l-İslamiye S.122.

desteğe gereksinim duydukları ortaya çıkmış bulunmaktadır. Elbette bu tür fikirsel destek toplumlara göre farklılık gösterebilir. Bir felsefe, bir mektep, bir **"izm"** veya bir din ve dinsel düşünce olabilir.

Zalim ve İslam dışı Emevi oğulları hükümeti de böyle bir fikirsel ve inançsal desteğe şiddetle ihtiyaç duymaktaydı. O zamanki toplum da İslami toplum olduğu için, cinayetlerine dini bir görünüm kazandırarak halkın düşüncesini bir dizi dini propagandalar ile uyuşturmak durumundaydılar.

Emevi oğullarının halkın hakemliğine karşı duyarsız olduğu ve işledikleri cinayetler karşısında, "bırakın halk ne derse desin" dediklerini sanmamalıyız. Hayır, onlar kamuoyunu iğfal ederken, halkın; mevcut düzenin en iyi düzen olduğunu ve korunması gerektiğini kabul etmesi için bir dizi fikirsel telkinlere ihtiyaç duymaktaydılar.

CEBRİLİĞE YÖNELTME

Umumi düşünceyi uyuşturup tâbi etmenin bir yolu da cebriliği yaygınlaştırmaktır. Zorba yönetimler kendilerini haklı göstermek istediklerinde cebri oluyorlar, her şeyi Allah'a isnat ediyorlar, her işe karşı bu Allah'ın işiydi ki böyle oldu diye telkin ediyorlar, eğer Allah uygun görmeseydi böyle olmasına izin vermezdi, ilahi maslahat bunu gerektiriyor gibisinden yönlendirmede bulunuyorlardı.

Cebriye mantığına göre: Var olan olması gerektirir olmuştur, var olmayan ise olmaması gereken-

dir!⁽⁴⁸⁾

Emevi yönetiminin fikirsel ve inançsal desteğinden birisi de kesin olarak Cebriye mantığı idi. Onlar, Cebriyeyi yaygınlaştırmak suretiyle muhtemel halk tepsini daha oluşmadan boğmak çabasında idiler.

Emeviler, yönetimlerini sağlamlaştırmak ve Müslüman halkın ayaklanmasını önlemek amacıyla "**Cebriye**" fırkasını koruyup kolluyordu. Emeviler, "**Kaderiye**" nüfuzunun tehlikesi ile karşı karşıya idi. Bu fırka; insanın ameline, yaptıklarında özgür, hür olduğuna inanmaktaydılar. Onlara göre; insan yaşamı boyunca yapacaklarını, davranışlarını seçme özgürlüğüne sahiptir. Bu özgürlüğünden, serbestliğinden dolayı da yaptıkları karşısında sorumludur. Çünkü her özgürlük doğal olarak sorumluluk da gerektirmektedir.⁽⁴⁹⁾

Bu mezhep, Müslümanların karşı ayaklanmasından korkan Emeviler için büyük bir tehlike oluşturmaktaydı. Bu nedenle Kaderiye liderlerini baskı ve gözetim altına alarak, tam karşıtı olan Cebriye mezhebini destekliyorlardı. Çünkü siyasi mücadele alanında Cebriye mezhebi Emevilerin amaçlarıyla uyum sağlıyordu. Bu mezhep, halka, Emevilerin varlığı ve uygulamaları her ne kadar zalimce olsa bile ilahi takdir olduğu için hiçbir şekilde değiştirilemez, dolayısıyla onlara karşı gelmenin bir yararı da ol-

(48)-Hamase-i Hüseyni, Murtaza Mutahhari, 1. Baskı, Tahran C.1, S.312-313.

(49)-Fecrü'l-İslam, Ahmed Emin, Kahire, 9. Baskı, 1964, S.284.

maz! görüşünü savunuyordu. Muâviye, halka, bütün yaptıklarının ilahi mukadderattan olduğu için değiştirilmesinin mümkün olmadığını vurgulamak için görünüşte Cebriye mezhebini savunuyordu. Ayrıca Muâviye bir İslam halifesiydi, dolayısıyla günah işlemesi makamına bir zarar vermez ve ona karşı gelmeye cevaz veremezdi!

Açıktır ki; Muâviye gibi bir insanın Cebriye mezhebinin kendisine sağlayacağı önemli menfaatlardan gafil olması mümkün değildi. O ve diğer Emeviler, yönetimlerinin Müslümanlar açısından dayanılabilir cinsten olmadığını pekâlâ biliyorlardı.

Yine, halkın büyük çoğunluğu tarafından; hilekâr, Peygamber Ehlibeytinin düşmanı, takvalı ve günahsız birçok insanın katili olarak görüldüklerini de biliyorlardı. Ve yine halkı kendilerine karşı ayaklanmadan alıkoyacak tek mezhebin Cebriye olduğunu da biliyorlardı.

Bir mezhep ki halka; Allah ilk günden beri, bu ailenin (Emevilerin) yönetime gelmesini mukadder kılmıştır. Buna göre onların yaptıkları ve halka karşı davranışları kesin olan ilahi takdirden başka bir şey değildir, diyordu. Binaenaleyh bu düşüncelerin, Müslümanların zihinlerine ve inançlarına yerleşmesi tamamen Emevilerin ve yönetimlerinin yararına idi.⁽⁵⁰⁾

(50)-Erzi'yali-yi İnkılabı Hüseyin, M. Mehdi Şemseddin, Farsça Tercümesi, Mehdi Pişvai, S.135-137.

UYUŞTURUCU EDEBİYATTAN FAYDALANMA

Bu düşünceleri teyit etmek amacıyla yukarıda zikrettiğimiz dini gerekçelendirmeyle birlikte şiir öğesinden de yararlanılıyordu. Muâviye; amaçlarına yerleşiklik kazandırmak için çağdaş şairlerin kamuoyundaki olağanüstü etkisinden de yararlanılıyordu. Muâviye, [ve sonraki Emevi halifeleri] yönetimlerini ilahî mukaddesatın gereği olarak telakki eden şairlerin şiirlerini zevkle, sevinçle dinliyorlardı. Hatta onları bu tür şiirler okumaya sevk ediyorlardı ki; imanı olan hiçbir kişi Emevilere karşı gelemesin. Muâviye'nin parayla tuttuğu uşakları, Muâviye'nin düşüncelerini hadis uydurarak Peygambere isnat etmek ve şiir yoluyla da belli bir kalıba yerleştirmek suretiyle avam cemaatin arasında kolayca kabul görmelerini sağlamakla görevliyidiler.⁽⁵¹⁾

HZ. ZEYNEB (A.S) ZİYADOĞLU SARAYINDA

Aşûra olayından sonra satılmış Yezit uşakları bu yöntemden yararlanarak propaganda başlatıp Yezit'in zahiri zaferini Allah'ın isteği olarak telakki ettiler.

Ziyad oğlu Ubeydullah (Yezid'in Kufe valisi), İmam Hüseyin (a.s) şehit edildikten sonra, olayı duyurmak için halkı camiye topladı. Dini bir görünüme bürünerek konuşmaya başladı:

"Allah'a hamdolsun ki Hakk'ı ortaya çıkardı ve müminlerin emirine (Yezit'e) yardım etti ve yalancı

(51)-Aynı kitap, S.137-140.

oğlu yalancıyı öldürdü."⁽⁵²⁾

Ancak karşısında bulunan Hz. Zeyneb (a.s) ve İmam Zeynelâbidin (a.s) düşmanın propaganda yöntemini biliyorlardı. Emevi oğullarının bu fikir merkezini hedef alarak onu gerekçeli ve sağlam sözlerle ezdiler. Yezit'i ve Yezitçileri bu davranışlarından dolayı sorumlu ilan ettiler. Bu iki karşıt görüşün çarpıştığı yerlerden birisi de İmam Hüseyin ailesinin kadınlarını ve çocuklarını Ubeydullah'ın sarayına getirdikleri andı.

O gün Ubeydullah, sarayında genel görüşme düzenleyerek İmam Hüseyin'in (a.s) kesik başını önüne koymalarını emretti. O sırada kadınları ve çocukları da saraya getirdiler. Hz. Zeyneb eski elbiseler içinde kadın ve çocuklar etrafını sarmış, tanınmaz bir halde meclise geldi, itinasızca bir köşede oturdu. Onu gören Ubeydullah; bir kenara çekilen ve etrafını kadınların sardığı bu kadın kimdir, diye sordu?

Zeyneb cevap vermedi. Ubeydullah sorusunu yineledi. Cariyerlerden biri: O, İslam Peygamberinin kızı Fatıma'nın kızı Zeyneb'dir, dedi.

Ubeydullah Zeyneb'e döndü:

- Allah'a hamdolsun ki sizin aileyi rezil etti, öldürdü ve söylediğinizin yalan olduğunu gösterdi.

Zeyneb:

- Allah'a hamdolsun ki; bizi Peygamberiyle (bizim ailemizden seçmekle) saygın kıldı ve bizi tertemiz

(52)-el-Luhuf fî katile't-Tufuf, Seyyid b. Tavus, S.69.

eyledi. Fasıktan başkası rezil olmaz ve kötü işler yapandan başkası yalan söylemez. Kötü şeyler yapan biz değiliz, diğerleridir. Övgü sadece Allah'a mahsustur.⁽⁵³⁾

- Gördün mü Allah ailenize ne yaptı?

- Güzellikten gayri bir şey görmedik! Onlar öyle kimselerdi ki Allah öldürülmelerini mukadder kılmıştı. Onlar da itaat edip ebedi istirahatgahlarına koştular. Pek yakında (kıyamet gününde) Allah onlarla seni karşılayacaktır. Onlar seni Allah katına şikâyet edeceklerdir. Şimdi o gün kimin zafer kazanacağını düşün, anan yasında otursun ey Mercane oğlu!

Ziyad oğlu çok kızdı. Bu sözlerinden dolayı Zeyneb'i cezalandırmak isterken orada bulunanlardan "**Amr b. Harîs**" Ey emir dedi, bu bir kadındır, kadınlar söylediklerinden dolayı cezalandırılmazlar.

Ziyad oğlu bir kez daha Zeyneb'i muhatap kıldı:

- Allah yüreğime, emir dinlemeyen kardeşini ve isyancı aileni öldürerek huzur verdi.

Zeyneb:

- Canıma andolsun ki; reisimi öldürdün, fidanımı kestin, kökümü söktün, eğer bu sana huzur veriyorsa huzuru bulmuşsun.

Zeyneb'in güzel konuşmasının etkisinde kalan Ziyad oğlu öfkeli ve alaylı bir tavırla:

(53)-el-İrşad, Şeyh Müfid, S.244, Türkçe Tercümesi, D. Duman, S.287.

- Bu da babası gibi konuşmaktadır. Yemin ederim ki baban da şairdi, seciyeli konuşurdu.

Zeyneb:

- Kadının seciyeli konuşması nesine? (Şimdi seciyeli konuşma zamanı mıdır?)⁽⁵⁴⁾

Ziyad oğlu zahiri itibariyle askeri cephede yenilen herkesin rezil olduğunu vurgulamak istiyordu. Çünkü (ona göre) eğer o haklı olsaydı askeri cephede galip olurdu.

Zeyneb-i Kübra (a.s), Ziyad oğlunun hangi bakış açısıyla konuştuğunu iyi biliyordu. Onun fikri dayanağını ezdi ve bu sözleriyle, "**Şeref ve Fazilet**" ölçüsünün zahiri güç değil hakikat arama, hakikat isteme olduğunu gösterdi. Zeyneb (a.s), Allah yolunda ölenin asla rezil olmayacağını, zulüm edip haktan sapanın esasen rezil olduğunu ilan etti.

Ziyad oğlu Ubeydullah, musibete uğramış, sevdiği insanları kaybetmiş Zeyneb'i küçümseyerek dize getirebileceğini sanıyordu, ağlayıp sızlamasını, yakarmasını bekliyordu. Ama aslan yürekli Zeyneb, Ziyad oğlunun sözlerini ağzına tıktı, gururunu ezdi.

Gerçekten insanlık tarihinde; altı veya yedi kardeşi ve bir oğlu şehit edilen, kardeşi ve amcası çocuklarından on kişi kılıçtan geçirilen, sonra da bütün kız kardeşleri, kardeşlerinin çocukları ile birlikte esir edilen hangi kadın böyle bir durumda iken kendisi ve şehitlerinin hakkını savunabilir. Hem de bir zamanlar

(54)-Seyyid b. Tavus, aynı kitap, S.68.

babasının yaklaşık dört yıl süreyle hilafet merkezi olan ve kendisinin de bu süre zarfında halifenin kızı olarak yaşamış olduğu bir şehirde. Böyle bir durumda, onca üzüntü ve sıkıntı içinde iken şikâyetçi olmadığı bir yana açıkça arzumuz, isteğimiz dışında bir şey görmedik. Erkeklerimiz şehit olmak için gelmişlerdi, bundan gayri bir şey olsaydı o zaman kaygı verici olurdu. Şimdi onlar ilahi vazifelerini en iyi şekilde ifa ettiklerine, şehit olma şerefini kazandıklarına göre; bize layık olan da, bize bu tevfiyki ihsan ettiği için Allah'a şükretmektir⁽⁵⁵⁾ diyor.

ZEYNEB'İN (A.S) KÜFE'DE YAPTIĞI KONUŞMA

Burası Kufe'dir. Kufe, Şam'dan farklıdır. Kufe daha yirmi yıl öncesine kadar Ali hükümetinin merkeziydi. Burası Ali'yi (Ehlibeyti) sevenlerin, Şiaların merkeziydi. [Iraklıların bir bölümünü oluşturan] Buranın halkı adil İslam hükümeti isteyen, zalimlerin pençesinden kurtulmaya çabalayan Ehlibeyt taraftarlarıdır. Ama böyle bir nimeti (kazanmanın) bedelini ödemeye hazır değillerdi! Bunlar, hem maddi yönden müreffeh, servet ve riyaset (liderlik) istiyorlar; hem de zalimlerin baskısından kurtulmak. Ama bir baskıya maruz kaldıklarında veya çıkarlarının tehlikede olduğunu gördüklerinde tüm ülkülerinden vazgeçiyorlar! Bunlar iki çeşit kişiliğe sahiptirler. Bir çeşit iç çelişkiye kapılmışlardır. Bir taraftan Peygamberin torununu coşku ve hararetle davet ediyor-

(55)-Berresi-yi Tarih-i Âşûra, Dr. M. İbrahim Ayeti Bircendi, S.203.

lar, diğer taraftan baskı görünce sadece vaatlerini unutmakla kalmayıp onu öldürmeye yelteniyorlar. O halde bunları uyandırmak gerekir, hatalarını vurgulamak gerekir, Ali oğlu Hüseyin'i (a.s) öldürmekle nasıl korkunç bir cinayet işlediklerini söylemek gerekir.

Bu uyandırma görevi kadınlar arasında daha çok Zeyneb'in uhdesindedir. Çünkü Kufe'de yaşları otuzun üzerinde olan kadınlar, yirmi yıl önce Ali hükümeti zamanında bu şehirde bulunanlar, onun (Zeyneb'in) Ali nezdindeki saygınlığına babaları ve hocalarının gözündeki haşmetine tanık olmuşlardı. Zeyneb'in yüzü onlara tanıdıktı. Şimdi Zeyneb'i esirler kervanı içinde, böyle acı bir durumda görmeleri eski anılarını canlandırıyordu. Zeyneb bu fırsattan yararlandı. Konuşmaya başladı, tanıdık bir ses duydu halk, sanki Ali'ydi konuşan, gırtlak Ali gırtlacağı, ses Ali sesiydi. Gerçekten şu konuşan Ali midir, yoksa Ali'nin kızı mıdır? Evet o, büyük Zeyneb'ti konuşan.

"İbni Tayfur" diye tanınan Ahmed b. Ebi Tahir, en eski kaynaklardan biri olan, İslam ve Arap kadınlarının fesahatli sözlerini içeren **"Belağatü'n-Nisa"** kitabında (204 ila 280 sayfalarında) şöyle yazmaktadır:

"Hadî Esedi"⁽⁵⁶⁾ rivayet ediyordu ki: Ali oğlu Hüseyin'in (a.s) şehit edildiği Hicri atmış bir yılında

(56)-Luhuf kitabında bu ravinin ismi **"Beşir b. Hazîm Esedi"** diye zikredilmiştir. "Belağatü'n-Nisa" kitabında ise Hadîm ve Hudam diye kaydedilmiştir.

Kufe'ye gittim. Kufe kadınlarının dövünerek ağladıklarını gördüm. Hüseyin oğlu Ali'yi (İmam Zeynelâbidin'i) gördüm, hastalığın etkisiyle çok zayıflamış bitkin bir haldeydi. Başını kaldırıp: "Ey Kufeliler bize mi ağlıyorsunuz, bizi sizden başkası mı öldürdü?! diyordu.

Bu sırada "Ümmü Külsüm"⁽⁵⁷⁾ eliyle, susun, diye işaret etti halka. Nefesler göğüslerde hapsedildi, develerin çıkardığı zil sesleri sustu. Konuşmaya başladı, ben ömrümde onun gibi fasîh konuşan bir hicaplı, hayâlî kadın daha görmedim. Sanki Ali'nin (a.s) diliyle konuşuyordu:

**"... Ey Kufeliler! Ey düzenbaz hainler! Gözle-
rinizin yaşı hiç kurumasın! Ağıtlarınız hiç kesil-
mesin! Sizler, tüm varlığını ören, sonra da ördü-
ğünü yırtıp parçalayan kadına benziyorsunuz! Ne
sözünüzün bir değeri ne de yemininizin bir itibarı
vardır! Boş laf etmekten, kendinizi övmekten,
açıkta cariyeler gibi yaltaklanmaktan ve gizli de
düşmanla işbirliği yapmaktan başka neyiniz var-
dır? Sizler dışkı üzerinde yeşeren taze ot gibisiniz
ve üzerine mezar yapılan bir define gibisiniz.
Öbür dünya için ne de kötü bir azık hazırladınız.
Allah'ın öfkesi ve cehennem azabı! Ağlıyor mu-
sunuz? Evet, ağlayın, Allah'a andolsun ki ağla-
maya layıksınız? Çok ağlayın, az gülün!**

(57)-"Ümmü Külsüm" ismi her nerede mutlak zikredilmişse Ali (a.s)'ın büyük kızı Zeyneb-i Kübra kastedilmiştir.

Satın aldığınız bu aşağılığa neden ağlamayasınız ki? Bir aşağılık ki hiçbir suyla yıkanmayacaktır. Peygamberin oğlunu, cennet gençlerinin efendisini öldürmekten daha aşağılık olabilir mi? Bir kişi öldürdünüz ki, yolunuzun ışığı, kara günlerinizde yardımcınızdı! Ölüünüz, utançtan başınızı önünüze eğiniz! Geçmişinizi bir çırpıda rüzgârda savurdunuz, gelecek için hiçbir şey elde edemediniz! Bundan sonra rezilce başınız öne eğik yaşamalısınız. Çünkü siz Allah'ın öfkesini aldınız kendinize! Bir şey yaptınız ki neredeyse gök yere inecek, neredeyse yer yarılacak, dağlar yere gömülecek.

Hangi kanı akıttığınızı biliyor musunuz? Sokaklarda perdesiz dolaştırdığınız bu kadınlar, bu kızlar kimlerdir biliyor musunuz? Allah Resulü'nün ciğerini parçaladığınızı biliyor musunuz? Ne kadar çirkin ve aptalca; çirkinliği tüm dünyayı kaplamıştır. Gökten yere kan damlamasına şaşıyor musunuz? Ama biliniz ki kıyamet gününün alçaklığı daha beterdir. Eğer işlediğiniz suçun cezasını hemen şimdi vermiyorsa, rahatlamayın; Allah günahların cezasını hemen vermez ama mazlumların kanını da cezasız bırakmaz. Allah her şeyin hesabını tutar."

Allah'a iman dalgalarıyla coşan, denizden güç alan ve yanık bir yürekten çıkan bu etkileyici sözler her şeyi tersyüz etti. Duyanlar pişmanlık duyup hayıflanıyorlardı. Böyle üzüntülü ve ibretli bir ortamda

gözyaşlarıyla sakalı ıslanan Cu'fi oğullarından bir kişi şu mealde bir şiir okudu:

"Bu ailenin oğulları en iyi oğullardır ve bu aile evlatlarına hiçbir zaman zillet ve alçaklık lekesi kondu-
rulamamıştır."⁽⁵⁸⁾

HZ. ZEYNEB (A.S) YEZİT SARAYINDA

Yezit, esirleri şehitlerin kafaları ile birlikte Şam'a göndermelerini emretti. Esirler kervanı Şam'a doğru hareket etti. Ziyad oğlunun memurları çok sert ve kaba kimselerdi. Şam sarayı, zafer habercisi olan bu kervanı sabırsızca bekliyordu. Tarihçilerin yazdığına göre esirler kervanı "Saatler Kapısı" yönünde binlerce seyirci arasından şehre girdi. O gün Şam şehri sevince gömülmüş, Yezid'in kazandığı zaferi kutluyordu. Esirler kervanı yığınların arasından geçirilerek, caddeler sokaklar dolaştırılarak, Yezit hükümetinin yüksek sarayına uğurlandılar.

Saraylılar özel yerlerine oturmuş, Yezit, tahtına kurulmuş tam bir kibirle esirleri görmeye hazırды. Ubeydullah meclisinin aksine Yezit meclisine herkes girememişti. Ülkenin ileri gelenleri; kabile reisleri ve bazı yabancı temsilciler hazır bulunuyordu. Bu nedenle fevkalâde önemli, hassas bir meclisti.

Esirler saraya getirilip kendileri için ayrılan yere yerleştirildiler. Yezit, Peygamber ailesinden oluşan

(58)-Belağatü'n-Nisa, S.24; Kıyam-ı Hüseyin, Dr. S. Cafer Şehidi, S.182.

esirleri önünde duruyor görünce, İmam Hüseyin'in (a.s) kesik başının leğen içinde önüne konulmasını emretti. Biraz sonra elindeki çubuğuyla İmamın dişlerine vuruyor ve "Abdullah b. Zübe'ri Sehmi"nin kâfirliği döneminde kendisi için söylediği cahiliye kinini anlatan şu şiirini okuyordu:

"Keşke Bedir'de hazır bulunan Hazrec kabilesinin oklarıyla oklanan büyüklerim bu gün bu mecliste bulunsalardı da sevinerek; Yezit, elin dert görmesin, Ali oğullarına Bedir gününün cezasını tattırdık ve onlardan kanımızın öcünü aldık, deselerdi..."⁽⁵⁹⁾

HZ. ZEYNEB'İN (A.S) ÖFKESİ

Eğer meclis burada son bulsaydı, Yezit kazanırdı veya emriyle yapılanlar pek de çirkin gözükmezdi. Ama Zeyneb için bu şekilde son bulmasına izin vermedi. Yezit'in sevinç nedeni sandığı şeyi zehirden daha da acı kıldı ve hazırda bulunanlara gösterdi ki: Önlerinde şu ayakta duranlar, şimdi Yezit'in, adına halkı yönettiği yüce Peygamberin kızlarıdır. Zeyneb (a.s) tam bir cesaret ve yiğitlikle Yezit'e hitaben konuşmaya şöyle başladı:

"Allah ve Resulü doğru buyurmuşlardır:

Kötülük yapanlar sonunda; Allah'ın ayetlerini yalan okuyor ve onları alaya alıyorlardı.

Yezit! Yeri göğü bize daraltarak, esirler gibi şehir şehir dolaştırarak, bizi rezil, kendini aziz

(59)-Belağatü'n-Nisa, İbni Tayfur, S.20.

kıldığını mı sanıyorsun? Böyle yapmakla kıymetinin arttığını mı sanıyorsun ki bu şekilde gururla kıvranıyor, kibir satıyorsun? Gücünün yerinde ve saltanatının muazzam olduğunu görüp derine sığmıyorsun. Bilmiyorsun ki sana verilen bu fırsat, içini olduğu gibi açığa vurman içindir. Allah'ın şu buyruğunu unutmuş musun: "Kâfirler kendilerine verdiğimiz bu mühletin kendileri için yararlı olduğunu sanıyorlar. Biz onlara mühlet veriyoruz ki günah yüklerini daha da ağırlaştırsınlar. İşte o zaman alçaklık ve rüsvalık kaynağı olan azaba ulaşırlar."

Ey serbest bırakılmışların oğlu!⁽⁶⁰⁾ Bu adalet midir ki senin kadınların, kızların, cariyelerin izzet perdesi arkasında otururken Peygamberin kızlarını esir edesin, onların saygınlık perdesini yırtasın, seslerini boğazlarına tıkayasın ve yabancı erkekler onları develerin sırtında şehirden şehre dolaştırsınlar?! Ne kimse onlara sığınma veriyor, ne kimse onları koruyor ne de erkeklerinden bir koruyucu onlara eşlik ediyor! Halk şuradan-buradan onları seyretmek için toplanıyor!

Ancak göğsü bize karşı kinle, öfkeyle dolan birisinden bundan başka ne beklenebilir ki? Keşke

(60)-İslam Peygamberi, Mekke'yi fethettiği zaman Kureyş ve başlarında Ebu Süfyan, Peygamberin kendilerini cezalandıracağından korkuyorlardı. Ama efendimiz kendilerine: "**Gidin siz serbest bırakılmışsınızdır**" buyurdu. Zeyneb (a.s) bu sözüyle dedesi Resulullah'ın Yezid'in dedesine gösterdiği o büyük affa değinmektedir.

Bedir'de öldürülen atalarım burada olsaydı, diyorsun ve bunu söylerken de çubukla Peygamber oğlunun dişlerine vuruyorsun! Büyük bir günah işlediğin, kötü bir davranışta bulunduğun hiç mi hiç aklına gelmiyor! Neden yapmayasın! Sen Peygamber evlatlarının ve Abdülmuttalib ailesinin - ki yeryüzünün yıldızlarıydılar- kanını dökmekle iki ailenin düşmanlığını yeniledin.

Sevinme, çünkü pek yakında Allah'ın huzuruna çıkacaksın, o zaman arzu edeceksin, keşke kör olsaydım, dilsiz olsaydım da bu günü görmeseydim; keşke dedelerim bu mecliste hazır olsaydı sevinçten derilerine sığmazlardı demeseydim! Allah'ım bizim hakkımızı, bize zulmedenlerden öcümüzü sen al!

Allah'a andolsun ki derini yırttın, kulağını kopardın. Allah'ın Resulü ve evlatları ve ailesi Hakk'ın lütuf ve rahmeti sayesinde yerlerini alacakları gün, sen daha çok rüsva olarak onların önünde duracaksın. O gün bir gündür ki Allah vaadini uygulayacaktır. Ve her birisi bir köşe de kan içinde uyuyan bu zulme uğramışları bir araya getirecektir. O'nun kendisi buyuruyor ki: "Allah yolunda öldürülenlerin ölü olduğunu sanmayın, hayır, onlar canlıdırlar ve Rablerinin nimetlerinden yararlanıyorlar." Ama seni, bu şekilde; haksızca Müslümanların boynuna bindiren adam (Muâviye), o gün ki davacının Muhammed ve hâkimin Allah ve işlediğin cinayetlerin tanığının,

ellerin-ayakların olduğu mahkemede kimin daha bedbaht ve daha korunmasız olduğunu göreceksin.

Yezit! Ey Allah'ın düşmanı! Allah'a andolsun ki sen, benim gözümden kınamama değmeyecek kadar değersiz, tahkir edemeyeceğim kadar küçüksün. Ama ne yapayım ki yaş, gözlerde tomurcuklanmış, ah göğüste alevleniyor.

Hüseyin öldürüldükten sonra, şeytan partisi Müslümanların beytül-malından mükafat almak için Peygamber ailesinin saygınlığını çiğneyerek bizi Kufe'den akılsızlar partisinin sarayına getirdikten sonra, bu cellatların elleri kanımıza bulaşıp ağızları etimizin parçalarıyla dolduktan sonra, yırtıcı kurtlar o temiz gövdelerin etrafında uladıktan sonra seni kınamak hangi derde derman olur!

Eğer bizi öldürmekle, esir etmekle bir yarar sağladığını sanıyorsan pek yakında yarar sandığın şeyin zarardan başka bir şey olmadığını göreceksin. O gün sen Ziyad oğlunu yardıma çağıracaksın. Ziyad oğlu da senden yardım isteyecek! Sen ve izleyicilerin Allah'ın adalet ölçüsü önünde toplanacaksınız, o gün, Muâviye'nin senin için hazırladığı, en iyi yol azığının Peygamber evlatlarını öldürmek olduğunu göreceksin. Yemin ederim ki ben Allah'tan başkasından korkmuyorum ve O'ndan başkasına şikâyet etmiyorum. Her ne istiyorsan yap! Tüm hilelerini kullan! Tüm düş-

manlığını göster! Allah'a andolsun ki eteğine vurulan bu alçaklık lekesi hiçbir şekilde temizlenemeyecektir. Allah'a hamdolsun ki; cennet gençlerinin efendilerinin işine saadetle son verdi ve cenneti onlara vacip kıldı. Allah'tan istiyorum; onların rütbesini daha da yüceltsin, onlara olan rahmetini daha da artırsın, çünkü O, güçlü bir koruyucu ve yardımcıdır.⁽⁶¹⁾

Yanık bir ciğer ve takva dolu bir yürekte güç alan bu sözlerin tepkisi bellidir. En taş yürekli insan bile iman ve takva ile karşılaştığında kendi güçsüzlüğünü ve rakibinin gücünü görüp anlar, bir an için olsa bile karar vermekten aciz olur. Tüm sarayı ölümcül bir sessizlik kapladı. Yezit, hazırda bulunanların yüzündeki memnuniyetsizlik belirtilerini gördü. Allah Mercane oğlunu öldürsün, ben Hüseyin'in öldürülmesine razı degildim...⁽⁶²⁾ dedi.

DÖRDÜNCÜ İMAMIN AYDINLATICI MÜCADELELERİ

Zillet, zulüm, baskı ve kölelikten kurtulmak, izzet ve özgürlüğü yeniden kazanmak ve gerçeklerin yozlaştırılmasına karşı köklü ve kapsamlı bir inkılâp ortamı oluşturmak için halkı aydınlatmak, uyandırmak ve bilinçlendirmekten başka çare yoktur.

O halde halkı aydınlatmak gerekir, sorumluluk

(61)-Belağatü'n-Nisa, İbni eli Tayfur, S.12-23.

(62)-Kıyam-ı Hüseyin, Dr. S. Cafer Şehidi, S.187-189, az bir ke-
lime farklılığı ile.

duymaları için insanları bilinçlendirmek gerekir. Ancak o zaman inkılâp ve ayaklanma kendi kendine meydana gelecektir.

Bu, İmam Hüseyin'in (a.s) planının bir parçasıydı ki ilk aşamasını kendisi ve yardımcıları şehit olarak gerçekleştirdiler. İkinci aşaması, yani Kerbela kıyamının mesajını iletmek görevi ise İmam Zeynelâbidin'in (a.s) ve Zeyneb-i Kübra'nın (a.s) uhdesinde idi.

Sadece bu şekilde bir mücadele ile Emevi oğullarının otuz küsur yıllık ağırları ortadan kaldırabilir, Emevi oğullarına karşı köklü bir ayaklanma temeli atılabilir, Yezit ve Emevilerin saltanatı ebedi olarak yıkılabilirdi.

Bu mücadelenin mazlumiyetle iç içe olan Aşûra ikindisinden başlayan ikinci aşaması, Emirülmüminin'in (a.s) kızı Zeyneb'in Kufe çarşısındaki hutbesi ve imam Zeynelâbidin'in (a.s) yine o şehirdeki kısa, öz ama çok etkileyici sözleriyle devam etti.

İmam, daha çok esirleri seyretmek maksadıyla gelen topluluğa susmaları için işaret etti, hepsi sustular. Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra konuşmaya başladı.

"Ey cemaat beni tanıyan tanıyor, tanımayan ise kendimi tanıtıyorum: Ben Ebu Talib oğlu Ali oğlu Hüseyin oğlu Ali'yim. Ben saygınlığı çığnenenin, tüm varlığı, malı yağmalananın, akrabaları esir edilenin oğluyum. Fırat nehri kıyısında kafaşı kesilenin oğluyum. O, ne kimseye zulmetti ne

de kimseyi aşağıladı. Ben kafası arkadan kesilenin oğluyum ve bu, benim için büyük bir iftihardır.

Ey insanlar, siz babama mektup yazmadınız mı? Ona biat etmediniz mi? Onunla ahitleşmediniz mi? Ne kadar çirkin bir iş! Ne kadar kötü bir düşünce ve davranış!

Eğer Allah'ın Resulü size; siz benim oğullarımı öldürdünüz, benim saygınlığımı çiğnediniz, siz benim ümmetimden değilsiniz derse, hangi yüzle ona bakacaksınız?"

Bu kısa ve yakıcı sözler böyle korkutucu ve boğucu bir ortamda büyük bir fırtına kopardı. Küfelilerin ruhunun derinliklerine işledi, aniden her taraftan ağıtlar yükseldi. Halk birbirine: Helak olmuşsunuz da haberiniz yok, diyordu. İmam Zeynulâbidin (a.s) buyurdu ki:

"Allah öğütlerimi dinleyip Allah ve Resulü için sözlerimi kulağına yerleştireni affetsin; bizim yolumuz Resullulah'ın yoludur ve o, en iyi yoldur."

Hepsi bir ağızdan:

"Ey Resullah'ın oğlu! Biz seni dinliyoruz, sana vefalıyız, senin emrindeyiz, senden kopmayız, kiminle dersen savaşıyoruz, kiminle istersen barışık oluruz! Yezid'i yakalıyoruz, sana zulmedenlerden beriyiz!" dediler

İmam Zeynelâbidin buyurdu ki: "Heyhat! Ey düzenbaz dolandırıcılar! Ey şehvet ve arzuların esiri

olanlar! Babalarımaya yaptığınızı bana da mı yapmak istiyorsunuz? Hayır! Allah'a yemin olsun ki, açtığınız yaradan hala kan damlıyor, göğsüm babam ve kardeşlerimin ölüm acısıyla yanmaktadır. Bu üzüntülerin acılığı boğazıma tıkanmış ve üzüntüm dindiremez, sizden istediğim şu ki; ne bizimle olun ne de bize karşı."⁽⁶³⁾

İMAM ZEYNELÂBİDİN' İN (A.S) ZİYAD OĞLU İLE KONUŞMASI

Daha önceki sahifelerde de belirttiğimiz gibi; Emevi yönetimi Cebriye görüşünden yararlanarak yaptıklarını, işledikleri cinayeti Allah'ın iradesine isnat ettiriyor, bu şekilde kamuoyunu uyuşturuyorlardı. İmam Zeynelâbidin (a.s) ve Zeyneb-i Kübra (a.s), düşmanın bu propaganda yönteminden haberdar oldukları için, bu yöntemle şiddetle mücadele ediyorlardı. Bu mücadelenin en açık örneği İmam Zeynelâbidin'in (a.s) Ziyad oğlu ile konuşmasıdır. Ehlibeyt esirlerini Ziyad oğlunun sarayında umumi meclise getirdikleri zaman, Zeyneb-i Kübra ile arasında sert bir konuşma geçen Ziyad oğlu, İmam Zeynelâbidin'e (a.s) yöneldi:

(63)-el-Luhuf, S.6, Tavus, S.66; Zindegani-yi Ali b. Hüseyin, Dr. S. Cafer Şehidi, S.56; İmam-ı Çeharrom Pasdar-ı Huniyn-i Kerbela, Ali Ekber Hasanî, S.38-40.

Not: Bu konuşma muhtemelen Ehlibeytin Şam'dan dönüşünde Kufe'de geçmiştir. Çünkü hutbe çok uzundur ve esirlerin Kufe'ye getirilişi sırasında böyle bir konuşma yapmaya ne zaman müsaitti ne de izin verildi.

- Bu kimdir?

Meclistekilerden bazıları:

- Hüseyin oğlu Ali'dir, dediler.

- Hüseyin oğlu Ali'yi Allah öldürmedi mi?

İmam Zeynelâbidin:

-Hüseyin oğlu Ali denilen bir kardeşim vardı, bu insanlar onu öldürdüler.

-Hayır onu Allah öldürdü!

-Allah ölüm anında ruhları kabzeder, ölmeyen ruhları ise uyurken kabzeder. (Zümer/42)

-Hangi cesaretle bana böyle cevap verirsin, götürün boynunu vurun bunun!

Bu sırada emanetin koruyucusu olan Zeyneb (a.s) müdahale etti;

-Ziyad oğlu, erkeklerimizden kimseyi sağ bırakmadın, onu öldürmek istiyorsan onunla birlikte beni de öldür!

İmam Zeynelâbidin: -Halacığım sakın ol, onunla ben konuşayım. Ey Ziyad oğlu beni ölümle mi korkutuyorsun? Bilmez misin ki öldürülmek bizim için doğal bir şeydir ve şehit olmak bizim için şereftir!⁽⁶⁴⁾

İMAM ZEYNELÂBİDİN'İN (A.S) ŞAM KONUŞMASI

Daha önce de belirttiğimiz gibi İmam Hüseyin'den (a.s) geride kalanların Şam yolculuğu, Hüseyin'in (a.s) inkılâbının mesajını iletmede ve Yezit hüküme-

(64)-el-Luhuf, S.6, Tavus, S.68.

tinin kirli yüzünü ortaya koymada önemli rol oynamıştır. Onlar esaret elbisesinde, İmam Hüseyin'in (a.s) kan ve şahadet elbisesiyle ifa ettiği mukaddes cihadı ifa ettiler. Onların Şam'da tutulması, Muâviye'nin kırk yıllık kötü propagandasının etkisiyle İslam ve Peygamber ailesini doğru düzgün tanımayan Şam halkını bilinçlendirmeleri için iyi bir fırsat doğurmuştu. Bu nedenle bu alanda her fırsatı değerlendiriyorlardı. İmam Zeynelâbidin'in (a.s) bu günlerin birinde yaptığı konuşma belirleyici etki yaratmış ve Yezid'i herkesin önünde rezil etmiştir.

Merhum "**Allame Meclisi**", "**Menakıb**" kitabının yazarından ve başkalarından naklen şöyle yazıyor:

Bir gün Yezit, bir minber kurulmasını ve bir hatibin minbere çıkarak İmam Hüseyin ve İmam Ali'yi (a.s) medhetmesini emretti. Hatib, minbere çıkıp Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra İmam Ali ve İmam Hüseyin hakkında övgüler yağdırdı. Sonra Muaviye ve Yezid hakkında övgülü sözler söyledi, onları iyilikle andı. Dinleyenler arasında bulunan İmam Zeynelâbidin hatibin söylediklerine kayıtsız kalmayıp haykırdı:

"Yazıklar olsun sana ey hatip! Halkı sevindirmek için yaratanın öfkesini satın aldın, cehennemde kendine yer edindin."

Sonra Yezid'e döndü:

-İzin verirsen şu tahtaların üzerine çıkıp Allah'ın rızasını ve dinleyenlere sevap kazandıracak birkaç söz söyleyeyim.

Yezit izin vermedi. Oradakiler: Emir, izin ver konuşsun belki bir şeyler dinleriz dediler.

Yezit: Hayır o, şu minbere çıkarsa, ben ve Ebu Süfyan ailesini rezil etmeden aşağı inmez, dedi.

Bir diğeri: Yezit! Bu (genç esir) ne biliyor ki ne söyleyebilsin?

Yezit: O bir ailedendir ki, ilmi bebekken sütle birlikte emerler, kanlarına karışır, dedi.

O kadar ısrar ettiler ki Yezit izin vermek zorunda kaldı.

İmam Zeynelâbidin (a.s) minbere çıktı. Önce Allah'a hamd-ü sena etti, peşinden bir konuşma yaptı ki bütün dinleyenlerin yüreğini sarsıp gözlerini yaşarttı.

Buyurdu: Ey cemaat! Allah bize (Peygamber ailesine) altı imtiyaz ihsan etmiş ve yedi faziletle diğerlerinden üstün kılmıştır:

"Altı imtiyazımız şu ki Allah bize; ilim, bilim, cömertlik ve saygınlık, fesahat (düzgün konuşma yeteneği) şecaat ihsan etmiş bizim sevgimizi bütün müminlerin kalbine yerleştirmiştir"

Yedi faziletimiz şudur ki:

"Allah'ın seçtiği Peygamber bizdendir, Sıddık (İmam Ali) bizdendir, Cafer-i Tayyar bizdendir, Allah'ın ve Resulünün aslanı (şehitler efendisi Hamza) bizdendir, Peygamberin iki torunu -Hasan ve Hüseyin- bizdendir, Zehra Betül bizdendir."⁽⁶⁵⁾

(65)-Bazı eski nüshalarda son cümle "Mehdi bizdendir" şeklinde

Ey cemaat! Beni tanıyan tanıyor, tanımayanana kendimi tanıtıyorum: Ben Mekke ve Mina oğluyum, ben Zemzem ve Safa oğluyum, "Hacerü'l -Esvedi"aba içinde köşelerinden kaldırtan saygı değer insanın oğluyum. Ben ihram bağlayıp tavaf ve safa yapanın oğluyum, ben insanların en iyisinin oğluyum, ben (miraç gecesi) Mescidü'l Haram'dan Mescid-i Ak-sa'ya götürülenin oğluyum. Ben, (gökyüzü yolculuğunda) Sidretü'l-Münteha'ya ulaşanının oğluyum. Ben melekuti seyrinde Hakk'a iki ok atımı mesafeye kadar yaklaşanının oğluyum. Ben, gökte meleklerle namaz kılanın oğluyum. Ben büyük Allah'ın vahyettiği kimsenin oğluyum. Ben Muhammed Mustafa oğluyum, ben, Ali Murtaza oğluyum: Ben, müşriklere "Lailahe illallah" dedirtinceye kadar savaşanının oğluyum. Ben Peygamberin yedeğinde, iki kılıç ve iki mızrakla cihat edenin,⁽⁶⁶⁾ iki kere hicret edenin⁽⁶⁷⁾ Peygambere iki kere biat edenin, Bedir ve Huneyn'de yiğitçe savaşanının, Allah'a karşı bir an bile inkâra düşmeyeninin oğluyum. Ben; müminlerin en salihinin,

kaydedilmiştir.

(66)-Uhud savaşında İmam Ali'ye Allah tarafından "Zülfikar" kılıcının verildiğine işarettir. Belki de İmam Ali hazretlerinin iki elle kılıç sallamasına değinmektedir.

(67)-İki kere hicretten maksat birkaç ihtimal olabilir:

a) Mekke'den Medine'ye hicret, sonra da Peygamber'in emriyle irşat için Yemen'e hicret.

b) Mekke'den Medine'ye sonra da (halife olunca) Kufe'ye hicret.

c) Mekke'den Ebu Talib Şabi'ne (ki üç yıl sürdü) sonra da Mekke'den Medine'ye hicret kasedilmiş olabilir.

İmam-ı Çeharrom Pasdâr-ı İnkılab-ı Huniyn-i Kerbela, Ali Ekber Hasanî, S.66.

peygamberlerin varisinin, kâfirleri yok edenin, Müslümanların liderinin, abitlerin ziynetinin, (Allah için) ağlayanların övücünün, sabredenlerin en sabırlısının, -Allah'ın gönderdiği- Yasin soyundan en iyi kıyam edenin oğluyum.

Benim dedemin destekleyicisi Cebrail, yardımcısı Mikail'dir, kendileri de Müslümanların namus bekçileridir. O, Marikin (dinden çıkmışlar) ve Nakisin (ahdini bozanlar) ve Kasitin (zalimler) ile savaştı. Allah'ın kinci düşmanlarıyla cihad etti. Ben, Kureyş'in en üstün ferdinin oğluyum ki herkesten önce Peygamber'e inandı, tüm Müslümanlara ön ayak oldu. O asilerin düşmanı, müşriklerin yok edicisi, münafiklar üzerine Allah'ın oku, abitlerin hikmet dili, Allah dinin yardımcısı, Allah'ın Veliyyi emri, ilahi hikmetin bostanı ve onun ilim merkezi idi...

Sonra: Ben; Fatıma Zehra'nın oğluyum, ben kadınların hanımefendisinin oğluyum..." sözlerini sürdürdü. Bu aslında imamet ve risalet şeceresinin olağanüstü tanımı idi. O kadar etkileyici idi ki halk haykıra haykıra ağlıyordu.

Yezit, bir ayaklanma olabileceğinden korktu. Bu nedenle ezan okunmasını emretti. Müezzin ayağa kalkarak ezan okumaya başladı:

-Allahu Ekber Allahu Ekber,

İmam: Evet, hiç bir şey Allah'tan büyük değildir.

-Eşhedü en la ilahe illallah

-Evet, bütün saçlarım, derim, etim ve kanımla Al-

lah'ın birliğine şahadet ederim.

Müezzin: Eşhedü enne Muhammeden Resullah, deyince İmam minberin üstünden Yezit'e seslendi: Yezit, acaba Muhammed senin deden mi, benim dedem mi? Eğer senin deden olduğunu söylersen, yalan söyleyip hakkı inkâr etmiş olursun, eğer benim dedem olduğunu söylersen peki neden onun oğlunu öldürdün..."⁽⁶⁸⁾

"İmaduddin Taberi" Hicri yedinci asrın âlimlerindendir. **"Kamil-i Bahai"** kitabında İmam Zeynelâbidin'in (a.s) konuşmasının son bölümünü şöyle yazıyor:

"...Ey Yezid bu aziz ve saygı değer Peygamber benim dedem midir, yoksa senin deden mi? Eğer deden olduğunu söylersen bütün âlem senin yalan söylediğini bilir; eğer benim dedem olduğunu söylersen, peki babamı niçin günahsız olduğu halde şehit ettin, malını yağmaladın ve ailesini esir ettin?!

Bunu söylerken elini birbirine vurup elbisesini yırttı ve ağlayarak sözlerini sürdürdü:

"Allah'a andolsun ki bu dünyada dedesi Peygamber olan birisi varsa o da benim, o halde bu adam neden benim babamı zalimce öldürdü, bizi Rum esirlerini getirdikleri gibi getirtti. Ey Yezit! Bunu yapıyorsun bir de Muhammed Resulullah deyip kibleye mi dönüyorsun? Yazıklar olsun sana! Kıyamet günü dedem ve babam senin düşmanın olacaktır!"

(68)-Bihari'l-Envar, C.45, S.137.

Bu esnada lanetli Yezit, kamet getir diye bağırdı. Halk galeyana gelmiş, sesler yükselmeye başlamıştı. Bir kısmı namaz kıldı, bir kısmı namaz kılmadan dağılıp gitti." ⁽⁶⁹⁾

AŞÛRA KIYAMININ SONUÇLARI

İmam Hüseyin'in (a.s) kıyam ve hareketi İslam toplumunda büyük etkiler ve sonuçlar yarattı. Aşağıda bunlardan bazılarını ele almak istiyoruz:

1-HÂKİM YÖNETİMİ REZİL ETMESİ

Emeviler devlet ve saltanatlarına dini görünüş verip İslam adına Peygamberin vekili olarak İslam toplumunu yönettiklerinden, (hadis uydurmak, şairleri ve muhaddisleri kullanmak, Cebriye gibi fırkaları takviye etmek vs... gibi) çeşitli yöntemlerle toplumda dini özelliklerini korumak için çaba gösteriyorlardı. İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamı bu devlete en büyük darbeyi indirmiş ve zamanın hâkim yönetimini rezil etmişti.

Özellikle Yezit ordusunun Kerbela'da suyollarını İmam Hüseyin'e kapatmaları, çocukları öldürmeleri, Peygamber Ehlibeytinin kadınlarını ve çocuklarını esir etmeleri ve bunlara benzer acımasız davranışları onları daha da rezil, rüsva etmişti. Yezit halkın genelini şiddetli nefretine maruz kaldı. Öyle ki o günün tanınmış simalarından "**Mücahid**" diyor ki:

(69)-Kâmil-i Bahai, S.301.

"Allah'a andolsun ki halkın büyük çoğunluğu Yezit'e lanet ediyor, küfrediyor ve onu kınayarak kendisine sırt çeviriyorlardı."⁽⁷⁰⁾

Yezit zaferinin başlarında sevinç duyduğu, gururlandığı halde, kamuoyunun baskısı üzerine yenilmiş, İmam Hüseyin'i (a.s) öldürmenin günahını (Kufe Valisi) Ziyad oğlu Ubeydullah'ın üzerine yıkmıştı.

Tarihçiler diyorlar ki:

Yezit, Aşûra olayından sonra bu hizmetine karşılık Ziyad oğlu Ubeydullah'ı Şam'a davet edip kendisine pek çok mal ve hediyeler verdi. Yanında oturtup makamını, derecesini yükseltti. Onu, sarayına karıların yanına götürüp kendi nedimi kıldı...⁽⁷¹⁾

Ama kamuoyu baskısı artınca ani bir dönüşle kendini soyutlayıp sorumluluğu Ubeydullah'ın üzerine yıktı.

"İbni Esir" şöyle yazıyor:

İmam Hüseyin'in (a.s) başını Yezid'in yanına götürdüklerinde, Ziyad oğlunun Yezit yanındaki mevkisi yüceldi, kendisine mükâfatlar verdi. Ama çok geçmeden halkın kendisine öfkeleniği, lanetler yağdırdığı haberini alınca Hüseyin'i öldürmüş olmaktan pişmanlık duyarak diyordu ki:

"Keşke eziyete dayanıp Hüseyin'i yanıma getirtseydim, Peygamber hatırı için, Hüseyin'in ona (Peygamber'e) olan yakınlığına saygı gösterip yetkiyi

(70)-Tezkiretü'l-Havas, Sebt b. el-Cavzi, S.262.

(71)-Sebt b. el-Cavzi, aynı kitap, S.290.

kendisine bıraksaydım, her ne kadar hükümetimin zayıf düşmesine yol açsaydı bile. Allah Mercane (Ziyad) oğluna lanet etsin! O, Hüseyin'i bu işe mecbur etti. Oysa Hüseyin ondan, elini elime vermek⁽⁷²⁾ veya herhangi bir sınır bölgesine gitmek için izin istemişti. Ama Mercane oğlu onun bu önerisini reddederek onu öldürttü, bu yaptığı ile de Müslümanların öfke ve nefretini üzerime çekti, onların yüreğinde bana karşı düşmanlık tohumları ekti. Şimdi kendini bilen de bilmeyen de Hüseyin'in (a.s) öldürülmesinden dolayı bana düşman olmuştur. Bu nasıl bir sıkıntıdır ki Mercane oğlunu başıma çıkardı! Allah ona lanet etsin, onu gazabına düşar etsin !"⁽⁷³⁾

Diğer taraftan Yezit ilk başlarda İmam Hüseyin'den (a.s) geriye kalan kadın ve çocuklara kötü ve sert davranıp, onların harabe bir eve yerleştirilmelerini emrettiyse de, kısa süre sonra kamuoyundan gelen yoğun tepkilere karşı yumuşayıp şefkat göstermeye çalıştı, kaldıkları yeri değiştirdi ve "eğer istiyorsanız sizi Medine'ye göndereyim" dedi.

"İmaduddin Taberi" bu konuda şöyle yazıyor:

"Zeyneb-i Kübra (a.s), Yezit'e adam gönderip İmam Hüseyin'e (a.s) yas tutmaları için izin istedi. Yezit izin verdi ve onları Darü'l-Hicare'ye gönderin

(72)-Bu cümleyi Yezit'in kendisi veya saray tarihçileri eklemişlerdir, çünkü İmam Hüseyin, başından sonuna kadar Yezit'e biat etmeyi reddetmiştir.

(73)-el-Kamilü fit Tarih, İbni Esir, Beyrut Baskısı, C.4, S.87. Tarih-i Taberi, C.6, S.266 - Tezkiretü'l-Havas, Sebt b. Cavzi, S.261-265.

orada ağlasınlar, dedi. Yedi gün boyunca yas tuttular. Her gün birçok kadın yas tutmak için oraya toplanıyordu. Halk evine saldırıp Yezid'i öldürmek istiyordu.

Durumdan haberdar olan "Mervan"⁽⁷⁴⁾, hemen Yezid'in yanına varıp, Ehlibeyti, (Hüseyin ailesini) burada tutman senin için hiç de iyi değil. Hemen işlerini ayarlayıp onları Medine'ye göndermelisin. Allah! Allah, bu kadınlar, saltanatının sona ermesine sebep olacaktır.

Bunun üzerine Yezit, İmam Zeynelâbidin'i (a.s) çağırıp yanına oturttu, saygı göstererek dedi ki:

"Mercane oğluna lanet olsun! Eğer ben babanla karşı karşıya gelseydim, iş bu yere varmazdı, istediğini kendisine verirdim. Ama artık iş işten geçti. Medine'ye gitmen gerekiyor, oraya vardığında neye ihtiyacın olursa bana yaz. İmama hediyeler verdi, kadınlara hediyeler gönderdi, ama Ehlibeyt hiç birisini kabul etmedi."⁽⁷⁵⁾

Aşura faciasından sonra Yezit, dört yıldan fazla yaşamadı. Ama bu utanç verici alçaklığı ebedi olarak Emevi ailesine miras bıraktı. Öyle ki sonraki Emevi halifelerinden azıcık akıllı olan, Yezid'in yaptıklarını tekrarlamaktan kaçındı.

Tanınmış İslam Tarihçisi "**Yakubi**" yazıyor ki:

(74)-Muâviye'nin ölümünden sonra Mervan hep Medine'de idi; o sırada Şam'a gitmiş olmalı.

(75)-Kamil-i Bahai, İmaduddîn Taberi, S.302.

"Abdölmelik b. Mervan" (kendi hükümeti döneminde) Hicaz valisi olan "Haccac'a: "Beni Ebu Talib oğullarının kanına bulaştırma, çünkü onlarla uğraşan Harb (Ebu Süfyan) oğullarının başına neler geldiğini ben gördüm" diye yazdı.⁽⁷⁶⁾

2-ŞAHADET SÜNNETİNİN YENİDEN CANLANDIRILMASI

İslam Peygamberi, Allah'a iman temeli üzerine kurulan yeni bir din getirirken şahadet sünnetinin de temelini atıyordu. Tarihin tanıklığıyla Müslümanların elde ettiği büyük zaferlerin en önemli etkeni, Hakk'ın zaferi için Allah yolunda şehit olmayı benimsemiş olmalarıydı. Ancak Peygamberin (s.a.a) vefatından sonra, İslam hükümetinin esas çizgisinden saptırılması, fütuhatin genişlemesi, hilafet merkezine ganimetler yağmasının etkisi ve diğer nedenlerle Müslümanlar giderek silahşörlük ruhiyesini kaybettiler. Müreffeh bir hayata alıştılar. Öyle ki yönetime kim ne şekilde gelirse gelsin halk, rahat bir yaşamı kaybetme korkusuyla toplumsal çekişmelere katılmadan itaat etmeği yeğliyordu. İslam adına bu insanlara hükmeden zalimler, onların bu ruhiyesinden yararlanıyorlardı. Emevi hükümetinin ömrü uzadıkça bu durum daha da kötüleşiyordu. Ta ki Muâviye'nin ömrünün sonlarında ve Yezit hükümetinin başlarında doruğa ulaşp tam anlamıyla vahim bir hal aldı.

(76)-Tarih-i Yâkubi, Necef Baskısı, C.3, S.49.

O zamanda kabile reisleri ve din adamları, altın ve zora itaat ediyor, vicdan ve kişiliklerini değersiz dünya malına ve servetine satıyorlardı. O günün dini ve siyasi liderleri "**Ziyad oğlu Ubeydullah**"ın ailevi kökeninin alçaklığını tamamen bildikleri halde karşısında teslimiyetle baş eğiyorlardı. Bu tür kişiler sadece Yezit ve Ziyad oğlunun karşısında değil o kişinin elinin altındaki zalimlerin karşısında bile mum gibi eriyip itaatkâr oluyorlardı. Çünkü mal, servet ve makam onların elindeydi. Bunlar onlara yakınlaşmakla, onlarla dost olmakla şöhret, ekmek ve makam elde ediyorlardı.

Alçaklıkta birinci gruptan geri kalmayan bir diğer grup da zahit görünümüne bürünen aldatıcılarıydı. Onlar, zühd ve ilahi olmakla gösteriş yaparak bu görünümünün aldatıcılığı sayesinde yağlı lokma peşinde koşuyorlardı. Zalimlerin teveccühünü kazandıkları andan itibaren onlara bağlı grup arasında yerlerini alıyorlardı.

O günün insanı bu simaları tanıyordu. Bunların çirkin ve pis davranışlarına öyle alışmışlardı ki bunu sanki doğal bir davranışmış gibi algılıyorlar, hiçbir şekilde tepki gösterip eleştiri yöneltmiyorlardı.

O çağdaki insanların normal yaşantısı da sırf kişisel ihtiyaçları temin etme amacına yönelikti. Herkes kişisel yaşamı için çalışıyor ve kişisel amaçları için zahmetlere katlanıyor, kişisel maksatlarına ulaşmaktan başka bir şey düşünmüyordu. Toplumun içinde bulunduğu büyük sorunlar kimsenin hiç mi hiç umu-

runda değildi. Bu tür kişilerin önemseydiği ve dikkatle korudukları tek şey kendilerine bağlanan ödeneğin kesilmemesiydi. Onlar ödeneklerinin kesileceği korkusuyla reisleri ve liderlerinin emirlerini eksiksiz olarak icra ediyorlardı. Bu korkuyla, karşılaştıkları hiçbir zulüm ve fesada ses çıkartıp itiraz etmiyorlardı.

İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamı bu durumu değiştirdi. Şahadet sünnetini İslam toplumunda yeniden canlandırdı. İmam Hüseyin (a.s), kıyamı ile Müslümanların kirli ve adi yaşamları üzerinden perdeyi çekip aldı. Önlerine; içinde zorluk, mahrumiyet olan ama zillet, alçaklık olmayan yeni bir yol açtı.

İmam Hüseyin (a.s), kıyamının o günkü İslam toplumunda kahramanlık ve şahadet ruhunun canlanmasında bıraktığı etki ölçüsünün daha iyi aydınlanması için bilinmelidir ki; Aşûra'dan önceki İslam toplumu (Hucr b. Adiy hareketi gibi bireysel ve ke-sitsel tepkiler hariç) yirmi yılı sessizlik ve teslimiyetle geçirmişti. Bu nispeten uzun süre zarfında ayaklanma gerekçeleri de bulunmasına rağmen en küçük bir toplumsal kıpırdama meydana gelmemiştir.

Müslim b. Akil'in gelmesiyle Kufe halkında görülen hareketlenmede ise, Şam ordusu geliyor şeklindeki yalan bir tehdit üzerine halk kitlelerinin şehitler efendisinin temsilcisini nasıl yalnız bırakıp dağıldıklarını görüyorsunuz!

Kerbela faciası, toplumun dini vicdanını uyandırdı. Bir ruhsal değişim meydana getirdi ki etkisinin

ışıkları bütün İslam camiasına yayıldı. Halkı, kişilik harimini, yüceliği ve dini savunmaya yeltendirmesi bile yeterlidir. -Toplumda sönmeye yüz tutan- mücadele ruhuna yeni bir alev kazandırdı. Çökmüş vücutlara ve ölü yüreklere yeni bir can üfleyerek harekete geçirdi.

Bu değişimin ilk göstergesi, "**Abdullah b. Âfif Azdî**"nin Kufe'de başlattığı muhalefet hareketi idi. Ziyad oğlu, faciadan sonra zafer kazandığına dair ilk konuşmasına, İmam Hüseyin'e (a.s) hakaret ve küfürle başladı. Ve kör bir kişi olan⁽⁷⁷⁾ Abdullah b. Âfif'in coşkulu tepki haykırışı ile karşılaştı. Ziyad oğlu yakalanmasını emretti. Ama kabilesinin efradı Abdullah'ı kaçırıp evine götürdüler. Ziyad oğlu onu yakalatmak için özel birlik gönderdi. Abdullah onların bu saldırısına karşı yiğitçe direndi, fakat sonunda yakalanıp şehit edildi.⁽⁷⁸⁾

3- İSLAM ÜMMETİNDE MEYDANA GELEN AYAKLANMALAR

İmam Hüseyin'in (a.s) kahramanlık destanı yaratan büyük kıyamı İslam camiasında çeşitli hareket ve ayaklanmaların kaynağı oldu. Örnek olarak bunlardan bazılarına değinmek istiyoruz:

(77)-Abdullah b. Âfif İmam Ali'nin (a.s) taraftarlarından olup bir gözünü Cemel savaşı ve diğer gözünü de Sıffin Savaşı sırasında kaybetmişti.

(78)-Tarihü'l-Ümem ve'l-Müluk, Muhammed b. Carir Taberi C.6, S.263; Maktelü'l-Hüseyin, Ebu Mihnef, S.207; el-Luhuf, S.6, Tavus, S.69.

A- TEVVABÎN AYAKLANMASI

İmam Hüseyin'in (a.s) şahadetinin ilk ve direk reaksiyonu **"Kufe"** şehrinde **"Tevvabîn Ayaklanması"** olmuştur.

İmam Hüseyin (a.s) şehit olup Ziyad oğlu **"Nu-hayle"**deki karargâhından şehre dönünce, Aşûra'da İmam Hüseyin'e (a.s) yardım etmek gibi altın bir fırsatı kaybeden Şiiler, derinden pişman olup kendilerini kınıyorlardı. Onlar, büyük bir yanılığa kapıldıklarını daha yeni fark etmişlerdi. Çünkü Hüseyin'i (a.s) davet etmiş ve ona yardım etmemişlerdi. O, (İmam Hüseyin) onların daveti üzerine Irak'a gelmiş ve şehirlerinin hemen dibinde şehit edilmiş, ama onlar yerlerinden bile kıpırdamamışlardı! Bu grup, İmam Hüseyin'in (a.s) öcünü katillerinden almadıkça veya bu uğurda ölmedikçe bu utançtan kurtulamayacaklarını anlamışlardı.

Şiiler, bu düşünce ile liderlerinden şu beş kişi:

"Süleyman b. Süred Hüzei", "Müseyyib b. Necebei Fezari", "Abdullah b. Sâd b. Nüfeyl Azdi", "Abdullah b. Val Temîmî" ve "Rüfae b. Şeddad Beceli" ile birlikte gidip Süleyman'ın evinde toplandılar. Önce Müseyyib b. Necebe söze başlayıp mukaddimeden sonra şöyle dedi:

"... Biz daima hayalimizin ürünü olan iyiliklere aldanmış, izleyicilerimizi, yardımcılarımızı övüyorduk. Ama Allah, Peygamber oğlu hakkında ortaya koyduğu bu sınavda yalanımız ortaya çıktı. Biz bu

sınavdan yenik ve utançla çıktık. Peygamber oğlunu her bakımdan ihmal ettik.

Hüseyin, (Peygamberin oğlu) bize mektuplar yazıp haberciler gönderdi, defalarca, gerek gizli gerekse açık bizden yardım istedi. Her türlü özür ve bahane yolunu yüzümüze kapattı. Ama biz, canımızı onun uğrunda vermekten sakındık, ta ki; kulağımızın dibinde en acımasız şekilde öldürüldü. Biz o kadar ihmal ettik ki; ne dilimizle, davranışımızla ona yardım ettik, ne de malımızla, servetimizle onu destekledik ve ne de kabilelerimizi onun yardımına çağırdık. Şimdi Allah dergahında ve Peygamber huzurunda ne mazeret öne sürebiliriz?! Allah'a andolsun ki, Hüseyin'in katillerine yaptıklarının cezasını vermekten veya bu yolda öldürülmekten gayri özüümüz yoktur, şayet bu şekilde Allah bizden razı olur..."

Heyecanlı ve coşkulu bir kaç konuşmadan sonra grup liderliğine seçilmiş olan **"Süleyman b. Süred Hüzei"** şu içerikte bir konuşma yaptı:

"Biz Peygamber ailesinin gelmesini bekliyorduk, ona yardım sözü verip Irak'a gelmesini teşvik ediyorduk. Ama isteklerimiz yerine gelip Peygamber oğlu memleketimize gelince gevşedik, tembelleştik. Bugün, yarın diye zaman geçirirken oturup birtakım olayların olmasını bekledik, ta ki; Peygamber oğlu öldürüldü..."

Şimdi! Ayağa kalkın! Kılıçların kabzasına sarılın! Çünkü Allah'ı kızdırdınız, Allah'ın rızasını kazanmadan karılarınızın, çocuklarınızın arasına dönmeyin.

Ve siz Peygamber oğlunun kanının öcünü almadıkça Allah sizden razı olmayacaktır.

Ölümden korkmayın! Her kim ölümden korkarsa Allah'a andolsun yenilgiye, zillete mahkûmdur. Beni İsrail gibi olmayasınız ki, Musa onlara; siz danaya tapmakla kendinize zulmettiniz, şimdi Allah'ın huzurunda tövbe edip kendinizi öldürünüz, buyurdu" (Bakara/54)

Bu toplantının ardından Süleyman b. Süred, durumu "**Sâd b. Hüzefe b. Yeman**" ve diğer "Medain" Şiilerine yazıp onlardan yardım istedi. Onlar da Süleyman'ın davetini kabul ettiler. Süleyman aynı şekilde "**Müsenna b. Muhreme Âbdî**" ve Basra'daki diğer Şiilere de mektup yazdı, onlar da olumlu yanıt verdiler.

TEVVABÎN'İN GEREKÇESİ

Tevvabîn (Tövbe edenler); İmam Hüseyin'in (a.s) öldürülmesinden birinci derecede Emevî hükümetinin sorumlu olduğuna inanıyorlardı, kişilerin değil. Bu nedenle intikam almak amacıyla Şam üzerine harekete geçtiler; "önce Emevilerden intikam alır, sonra Kufe camilerine döneriz" dediler.

Yukarıdaki olaylardan da anlaşıldığı üzere; bu hareketin sebebi; günahtan pişmanlık duymak ve yapılan yanlışlığı gidermekti. Tevvabîn'in mektuplarından, konuşmalarından, sarf ettikleri sözlerden; derin pişmanlık duydukları, işledikleri günahı temizlemeye

t.me/caferilikcom

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

yönelik yakıcı şevkin dalgalandığı anlaşılmaktadır. Bunları kısaca inceleyen herkes bunu kolayca kavrayabilir. İşte bu sebepler, Tevvabîn'in kıyamını zahiri değerlendirme itibariyle bir intihar kıyamı, intihar ayaklanması olarak ortaya koymaktadır. Tevvabîn'in amacı sırf öç almak, işledikleri günahı telafi etmektir, başka da hiçbir amaçları yoktu. Bu grup ne fetih ve zafer istiyordu ne de hükümet ve ganimet peşindeydi. Tek hedefleri sadece ve sadece öç almaktı. Onlar evlerinden ayrıldıkları zaman artık geri dönmeyeceklerine emindiler. Onlar amaçları uğruna ölüme susamışlardı. Öyle ki düşmanın kendilerine tanıdığı amanı bile kabul etmediler! Çünkü bunu, ayaklanmayı etkisiz kılmak için bir tuzak olarak görüyorlardı.

TEVVABÎN'İN GÜÇLERİ

Tevvabîn'in inkılâbına katılanlar sadece Şiiler değillerdi. Mevcut durumun değişmesini isteyen ve Emevi zulüm ve baskısına kanlı bir hareketle son vermek isteyen herkes Tevvabîn'e katıldı.

Elbette Tevvabîn ayaklanması, intikam alma ve şahadet arzusu taşıyan bir ayaklanış olduğu ve inkılâpçıların intikam veya bu uğurda ölmekten başka amaçları olmadığı için kendilerine çok kişi katılmadı. Süleyman b. Süred'in defterine on altı bin kişi ismini yazdırmıştı. Bunlardan sadece beş bini hazır bulundu.⁽⁷⁹⁾ Oysa Şam ordusunun sayısı otuz bin ki-

(79)-Medain'den yetmiş ve Basra'dan üç yüz kişi Tevvabîn'e ka-

şiydi. Bunun nedeni de açıktır her zaman inanç uğrunda canını feda edecek fedakârlığın en üst derecesine erişmiş kişiler sonu şahadet olan girişimlere cezbe olurlar. Bu tür insanların her zamanda çok az sayıda oldukları da bir gerçektir.

TEVVABÎN HAREKÂTI

Tevvabîn hareketi 61. Hicri yılda başladı. Tevvabîn reisleri, o tarihten itibaren daima savaş hazırlığı içinde bulunuyor ve halkı gizlice Hüseyin'in (a.s) intikamını almaya davet ediyorlardı. Halktan da birçok kişi onlara katılıyordu. Tevvabîn bu hazırlık içinde iken Yezit öldü. Yezit'in ölümünden sonra Tevvabîn, çevreye adamlar gönderip insanları işbirliğine çağırdılar. Bu sırada gizli ve ihtiyatlı davranmaktan sıyrılıp açıkça silah ve savaş teçhizatı topluyorlardı.

Ta ki; 65. Hicri yılı Rabiü'l-Ahir ayının beşi Cuma gecesı ayaklanmanın ilk kıvılcımı çaktı. O gece Tevvabîn, toplu olarak İmam Hüseyin (a.s) türbesine doğru yola koyuldular. Mezarı başına vardıklarında yürekten gelen feryatlar yükselince kontrollerini kaybettiler:

"Allah'ım! Biz Peygamberin oğluna yardım etmedik, geçmiş günahlarımızı bağışla, tövbemizi kabul et, Hüseyin'in ruhuna, gerçek ve şehit yardımcısı-

tılmak için hareket etmişlerdi. Ama savaş meydanına yaklaştıklarında Tevvabîn yenilmişti!

larına rahmet eyle. Biz, şahadet ediyoruz ki, Hüseyin'in uğruna öldüğü inancı taşımaktayız. **Allah'ım!** Eğer günahlarımızı bağışlamaz bize rahmet edip şefkat göstermezsen, ziyankâr ve bedbaht olacağız..."

Bu heyecanlı sahne sona erdikten sonra şehitlerin mezarından ayrılıp Şam'a doğru hareket ettiler ve "**Âynü'l-Verde**" denilen bölgede Ziyad oğlu Ubeydullah komutasındaki ordusu ile karşılaşp üç gün süren zorlu ve çetin bir savaştan sonra yenildiler. "Rüfae" dışındaki hareket liderleri şehit oldular. Geride kalan birlikler ise Rüfae b. Şeddad komutasında Kufe'ye geri dönerek, Kufe'de faaliyet gösteren Muhtar taraftarlarına katıldılar.⁽⁸⁰⁾

Tevvabîn ayaklanması, açık bir toplumsal hedef taşımamasına ve çok çabuk yenilmiş olmalarına rağmen Kufe halkını derinden etkilemiş ve Emevilerle köklü bir mücadele için kamuoyu oluşturmuştu.

B- MUHTAR HAREKÂTI

66. Hicri yılında "**Muhtar b. Ebu Ubeyde Sakefi**", katillerinden İmam Hüseyin'in (a.s) intikamını almak için Irak'ta kıyam etti.

Muhtar, "**Müslim b. Akil**" Kufe'ye gelince onunla işbirliği yapıyordu. Ama Müslim'in yakalanıp şehit edilmesiyle birlikte, Muhtar da Ziyad oğlu tara-

(80)-Maktelü'l-Hüseyin, Ebu Mihnef, S.248-310; el-Kâmil, İbni Esir, Beyrut Baskısı, C.4, S.158-186.

findan yakalatılıp hapse atıldı. Aşûra olayından sonra (kız kardeşinin kocası) "**Abdullah b. Ömer**"'in Yezit nezdindeki girişimiyle hapisten kurtuldu. O günlerde "**Abdullah b. Zübeyr**"'in Mekke'de Yezit'e karşı kıyam edip kendini halife ilan etmesiyle Muhtar da Mekke'ye gidip Abdullah b. Zübeyr ile işbirliği yaptı.

64. Hicri yılında, Yezit'in ölümünden beş ay sonra Muhtar Irak halkının Emevilere karşı ayaklanmaya istekli ve hazır olduklarını ve Abdullah b. Zübeyr hükümetine karşı isteksiz olduklarını duyunca Kufe'ye gidip çalışmalara başladı.⁽⁸¹⁾

ABDULLAH B. ZÜBEYR'İN IRAK'TA BAŞARISIZ OLUŞUNUN SIRRI

Irak halkının önce Abdullah b. Zübeyr'e katılıp sonra da Muhtar'ın davetine uyarak ona karşı çıkmalarının nedenini anlamak için şu hususlara dikkat etmek gerekir.

O çünkü Irak toplumu iki şey istiyordu:

1-Toplumsal ıslahat (düzenlemeler) ve Mevalinin (Emev-ilerce zulme uğrayan Arap olmayan Müslümanların) korunması.

(81) El-Kamilü fi't-Tarih, Ebu'l-Abbas el-Müberred, Beyrut Baskısı C.2, S.112-116; Makteli'l-Hüseyin, Ahteb Harezmi, C.2, S.202 ve sonrası. O günlerde Tevvabîn de Kufe'de güç toplama hazırlığı içindeydiler. Ancak Muhtar, Süleyman b. Süred'in savaş ve askeri bilgiye yeterince sahip olmadığını ve pek yakında yenileceğini öne sürerek (ona katılmadı).

2-Haşim oğulları intikamının Emevilerden alınması.

Iraklılar bu iki isteği temin edebilmek ümidiyle Zübeyr oğluna biat ettiler. Çünkü o, hem Emevilerin düşmanıydı hem de selah, zühd ehli ve dünya malına itina etmeyen birisi olarak görünüyordu. Ama amel-en, Zübeyr oğlu hükümetinin de Emevi hükümetinden pek farklı olmadığı sabit oldu. Zübeyr oğlu Irak'ı Emevi tasallutundan kurtardı, ama; "**Şimir b. Zi'l-Cuşen**", "**Şebes b. Rib'i**" ve "**Amr b. Haccac**" gibi Aşûra faciasında önemli rol oynayan, İmam Hüseyin'in (a.s) tehlikeli ve cani katilleri hala Kufe'de hayatta idiler, hatta hükümete yakın kişilerdi!

Zübeyr oğlu, Iraklıların adaletin uygulanmasına yönelik isteklerini de temin etmedi. Çünkü Mevali, Emevi zamanında olduğu gibi hala mahrumiyet içinde yaşıyordu. Bütün güç ve imkânlar kabile reislerinin elindeydi. Iraklıların isteklerinin temin edilmemesi yavaş yavaş Zübeyr oğlunun etrafından dağılıp Muhtar hareketini desteklemelerine sebep oldu.

Muhtar, hareketinin Emirülmüminin İmam Ali'nin (a.s) oğlu "**Muhammed Hanefiye**"ye bağlı olduğunu duyurdu. İşte bu husus halkın, onun hareketine güvenmesini sağladı. O, "**Ya li sarati'l-Hüseyin**" (Hüseyin intikamını almak için ileri) sloganı ile işe başladı. Bu da Iraklıları isteklerinin temin edileceği hususunda ümitli kılıyordu.

Muhtar iktidara ulaşınca, "**Mevali**"yi himayesine alıp onların toplumsal haklarını temin etmek için

önemli adımlar attı. Ancak Muhtar'ın bu girişimi, Arap soylularını ve kabile büyüklerini kendisine karşı tahrik etmişti. Onlar bu amaçla toplantılar yapıp komplolar düzenlediler ve Abdullah b. Zübeyr kuvvetlerinin yardımı ile Muhtar'a karşı savaş açmaya hazırlandılar. Bu muhalif grupların başında İmam Hüseyin'in (a.s) katilleri yer almaktaydı. Bu bile tek başına inkılâpçıların dirençlerinin güçlenmesine ve zafer elde etmek için kararlı olmalarına yeterliydi.

Muhtar, İmam Hüseyin (a.s) katillerini sıkı bir takibe alıp yok etti. Öyle ki sadece bir gün zarfında onlardan iki yüz seksen kişi öldürdü ve canilerin baş sorumlularından kaçanların evlerini viran etti. Bu cümleden "**Muhammed b. Eş'as**"ın evini yıkarak oradan çıkan malzemelerle, Ziyad b. Ebih'in tahrip ettiği, Ali'nin (a.s) yakın dostu ve taraftarlarından şehit "**Hucr b. Adiy**"ın evini yapmalarını emretti.
(82)

EMEVİ OĞULLARININ ÇÖKÜŞÜ

Tevvabîn ve Muhtar hareketleri hakkında kısa açıklamalarımızın sebebi; tarihi iki hareketin zaman bakımından İmam Hüseyin'in (a.s) şahadetinden kısa bir süre sonra meydana gelmiş olmalarıdır. Biz de biliyoruz ki İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamından kaynak bulan hareketler bu kadarla sınırlı değildir. Sonraki yıllarda birçok ayaklanmalar vuku bulmuştur ki bunların en büyüğü, 132 Hicri yılında başarıya ulaş-

(82)-İbni Esir, aynı kitap, C.4, S.211, 244.

muş ve Emevi devletine son vermiş olan Abbasilerin inkılâbıdır. Abbasilerin bu inkılâptaki başarılarının en güçlü etkenleri, Emevilerin Haşimilere uyguladığı zulüm ve bu ailenin mazlumiyetinin açıkça dile getirilmesidir. Halkın Emevilere karşı öfkesini tahrik etmek bakımından da İmam Hüseyin'in (a.s) şehadetini anmak, hatırlatmak en büyük tesiri sağlamıştır.

Tarihçiler yazıyorlar ki:

"Son Emevi halifesi "**Mervan**"'ın kesik başı, ilk Abbasi halifesi "**Ebu'l-Abbas**"'ın önüne konulduğunda yere kapanarak uzunca bir secde etti. Secde-den başını kaldırıncı Mervan'ın kesik başına hitaben şöyle dedi:

"Allah'a hamdolsun ki intikamımı senden aldı. Beni sana muzaffer kılan Allah'a hamdolsun. Şimdi ne zaman ölürsem öleyim artık benim için pek önemli değil, çünkü Hüseyin'in (a.s) kanına öç olarak Emevi oğullarından iki bin kişi öldürdüm..."⁽⁸³⁾

Emevi liderlerinin bazısının yarı canlı cenazelerini Ebu'l-Abbas'ın önüne yığdıklarında, cenazelerin üzerine bir sofra kurulmasını ve yemek hazırlanmasını emretti. Sonra cenazelerin üzerine oturup yemek yemeğe koyuldu. Bu sırada bazısı ayaklarının altında hâlâ kıpırdıyordu! Yemeğini yedikten sonra: "Ömrümde böyle afiyetle bir yemek yememiştım" dedi.

(83)-Şerh-i Nehcü'l-Belağa, İbni Ebi'l-Hadid, Kahire Baskısı, C.7, S.130; Mesûdi, Murucu'z-Zebih, C.3, S.257'de bu olayı aktarıncı iki bin kişi yerine iki yüz kişi diye yazmış.

Bunları ayaklarından sürüyüp yollara atınız ki; halk ölümlerinden sonra da (hayatlarında olduğu gibi) onlara lanet etsinler, dedi. Çok geçmeden köpeklerin, cenazeleri yerde sürükledikleri görüldü. Cesetlerin üzerinde özel olarak diktirilmiş pahalı giysiler vardı!"⁽⁸⁴⁾

(84)- İbni Ebi'l-Hadid, aynı kitap, C.7, S.139.